

OSNOVNA ŠOLA GORICA
Goriška cesta 48, 3320 Velenje

MLADI RAZISKOVALCI ZA RAZVOJ ŠALEŠKE DOLINE

RAZISKOVALNA NALOGA
ODNOS ČLOVEKA DO PSA

Tematsko področje: INTERDISCIPLINARNO (biologija, sociologija)

Avtor:
Fidez Podlesnik, 9. razred

Mentorica:
Anastazija Vrbovšek

Velenje, 2015

Raziskovalna naloga je bila opravljena na Osnovni šoli Gorica Velenje.

Mentorica: Anastazija Vrbovšek

Datum predstavitve: marec 2015

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	OŠ Gorica, šolsko leto 2014/2015
KG	pes / človek / odnos / skrb /
AV	PODLESNIK, Fidez
SA	VRBOVŠEK, Anastazija
KZ	3320 Velenje, SLO
ZA	OŠ Gorica
LI	2015
IN	ODNOS ČLOVEKA DO PSA
TD	Raziskovalna naloga
OP	VI, 46 str., 13 tab., 13 graf., 4 sl., 1 pril., 6 vir.
IJ	SL
JI	sl / en

AI Pes že od pradavnine spremlja človeka, mu pomaga pri lovu in nasploh pri preživetju ter je že od nekdaj njegov najboljši prijatelj. Na začetku so bili psi le delovna sila, oz. orožje ljudi, saj so jih večinoma uporabljali le za delo (vlečni psi) ali lov. Psi so človeka velikokrat tudi branili in ščitili pred sovražnikom. Skozi čas sta se spreminjala način življenja in navade ljudi. S socializacijo, poseljevanjem mest se je način življenja ljudi toliko spremenil, da so psi postali hišni ljubljenci. Kljub temu da smo ljudje čuteča in socializirana bitja imamo še danes do živali - psov različen odnos. Nekateri imajo pse za hišne ljubljence in lepo skrbijo zanje. Drugi jih imajo za razmnoževanje, razstave, jih učijo reševanja, ..., tudi za te pse je lepo poskrbljeno. Seveda pa so tu tudi izjeme, ki se psa naveličajo in ga zavržejo. Še vedno pa se najdejo psi, ki doživijo bolj žalostno usodo, saj jih ljudje kljub njihovi pomoči in vdanosti izkoristijo za pasje boje in hitrostne tekme, ko tam nimajo več uspeha, jih enostavno zavržejo. Zaradi zanimanja, kako danes ljudje v Velenju skrbijo za naše pasje prijatelje in kakšen odnos imajo do psov, sem si postavila za cilj raziskovalne naloge odgovoriti na to vprašanje. Na podlagi vseh izpolnjenih anket sem ugotovila, da ima večina ljudi pse rada, jih ne motijo in da večina ljudi zelo dobro skrbi zanje in jih je večina precej dobro socializiranih. Kljub trudu za izboljšanje razmer po svetu in ne le v Sloveniji bi se še kljub temu dalo marsikaj spremeniti in izboljšati.

Kazalo

1.	UVOD	1
2.	PREGLED OBJAV	2
2.1	ODNOS ČLOVEKA DO PSA	2
2.2	OSKRBA ZA PSA	4
2.3	LASTNIKOVA SKR ZA PSA	7
2.4	PES NA JAVNEM OBMOČJU	9
2.5	POTOVANJE S PSOM	10
2.6	SOCIALIZACIJA PSA	12
2.7	SPREHAJANJE PSA	16
2.8	ZDRAVSTVENE TEŽAVE	19
2.9	PREHRANA PSA	20
3	METODE DELA	22
3.1	INTREJVU Z MENTORICO	22
4.	REZULTATI	24
4.1	POVZETEK INTERVJUJA	24
4.2	REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	25
4.2.1	Starost anketiranih	25
4.2.2	Zakaj ste se odločili za nakup psa?	26
4.2.3	Kje ste kupili psa?	27
4.2.4	Ali ima vaš pes rodovnik?	28
4.2.5	Ali ima vaš pes pogoste težave z zdravjem?	29
4.2.6	Proti čemu cepite psa?	30
4.2.7	S čim hranite psa?	31
4.2.8	Kolikokrat na dan sprehajate psa?	32
4.2.9	Ali imate psa na povodcu?	33

4.2.10 Kje spuščate svojega psa?	34
4.2.11 Ali gre pes z vami na dopust?	35
4.2.12 Ali je vaš pes socializiran?	36
4.2.13 Ali so psi na javnem območju lepo sprejeti?	37
5. DISKUSIJA ALI RAZPRAVA	38
6. ZAKLJUČEK	40
7. POVZETEK	41
8. ZAHVALA	42
9. PRILOGE	43
9.1 ANKETA	43
10. VIRI	45

Kazalo slik

Slika 1: Današnja vloga nekaterih psov (Foto: A. Hodlaič)	3
Slika 2: Psi v zavetišču (Foto: J. Kuzma)	5
Slika 3: Kopanje psa (foto: http://vzgoja-solanje-psov.blogspot.com/2012/08/kopanje-psa.html)	8
Slika 4: Potovanje s psom (Foto: F. Podlesnik)	11
Slika 5: Navajanje na druge pse (Foto: F. Podlesnik)	13
Slika 6: Šolanje psa (foto: http://bajka.si/Index/Stran/5/osnovno-solanje-za-psa-pasji-ucenjaka)	15
Slika 7: Sprehajanje psa (foto: A. Vrbovšek; 2014)	18
Slika 8: Veterina v Velenju (Foto: internetna stran veterine Velenje)	19
Slika 9: Prehrana psa (foto: http://www.svijet-zivotinja.com/pravilna_prehrana_psa.html) ...	21
Slika 10: Na vrhu Vogla (foto: A. Vrbovšek, 2012)	23

Kazalo grafov

Graf 1: Starost anketirancev	25
Graf 2: Zakaj ste se odločili za nakup psa?	26
Graf 3: Kje ste kupili psa?	27
Graf 4: Ima vaš pes rodovnik?.....	28
Graf 5: Ima vaš pes pogoste težave z zdravjem?.....	29
Graf 6: Proti čemu cepite psa?.....	30
Graf 7: S čim hranite psa?	31
Graf 8: Kolikokrat na dan sprehajate psa?.....	32
Graf 9: Ali imate psa na povodcu?	33
Graf 10: Kje spuščate svojega psa?	34
Graf 11: Gre pes z vami na dopust?	35
Graf 12: Ali je vaš pes socializiran?.....	36
Graf 13: Ali so psi na javnem območju lepo sprejeti?	37

1. UVOD

Psi so v današnjem času zelo priljubljeni in veliko ljudi se odloči zanje, vendar se marsikdo ne zaveda odgovornosti tega dejanja. Vse prevečkrat se starši odločijo in kupijo otroku psa, ker si ga ta tako zelo želi. Pri vsem tem pa pozabijo, da se ga bodo otroci hitro naveličali, tako kot vsake igrače in na koncu je pes prepuščen sam sebi. Vedno bi pred nakupom psa morali pomisliti, da to ni igrača in da bo z nami vsaj 10 let. Večina ljudi ima v današnjem času pse predvsem za hišne ljubljence, ki jih vdano spremljajo na življenjski poti. Nekaj ljudi se ukvarja z njimi bolj »profesionalno« in jih imajo za agility, pse reševalce, pse za slepe, policijske in vojaške pse... Ti psi so izbrani prav posebej, saj morajo imeti pravi značaj in morajo prestati vse teste – učenje. Večina ljudi psom, za njihovo zvestobo in ljubezen, povrne tako, da skrbijo zanje, jih hranijo, umivajo in jim omogočajo lepo življenje. Še vedno pa obstajajo izjeme, ki imajo pse samo zaradi dobička (pasji boji, dirke) in tem se ne godi tako lepo. Med njimi so tudi psi, ki so se jih ljudje naveličali in pristanejo na ulici kot zavrženi in potepuški psi.

Ugotoviti sem hotela predvsem:

- Kako ljudje skrbijo za pse?
- Ali dovolj čistijo za njimi?
- Jih hranijo s primerno hrano?
- Kakšno je zdravstveno stanje njihovih ljubljencev?
- Kako so psi socializirani?
- Kako gledajo na pse tisti, ki jih nimajo?

Hipoteze:

- Odnos psa in človeka se izboljšuje.
- Ljudje v okolici dobro skrbijo za pse, jih redno sprehajajo in pazijo nanje.
- Okolica pse lepše sprejema, saj je tudi za čiščenje bolj poskrbljeno (smetnjaki za iztrebke).
- Večina psov je socializiranih in niso problematični za okolico.
- Ljudje se bolj premišljeno odločajo za nakup psa.

2. PREGLED OBJAV

2.1 ODNOS ČLOVEKA DO PSA

Odnos človeka do psa je še danes v svetu, ko naj bi bili ljudje zavedni in napredni, zelo slab, kar dokazujejo številne televizijske, radijske in časopisne novice, iz katerih izvemo za razna trpinčenja nedolžnih živali, kot so psi brez pokritega bivališča, brez dostopa do hrane in vode ali še česa hujšega. Vendar se moramo zavedati, da so tudi psi živa bitja, ki imajo čustva in si zaslužijo imeti svoje lastne pravice: "Ne le človek, tudi žival ima svoje PRAVICE!" (geslo Svetovne zveze za varstvo živali). Kljub slabemu odnosu človeka do psa po svetu pa sem na podlagi svojih raziskav odkrila, da sta odnos in skrb za psa v Šaleški dolini boljša in ne prihaja pogosto do takšnih skrajnosti. Lepo je, da imajo ljudje pse radi, vendar jim to ljubezen pogosto izkazujejo na napačen način, kot so na primer podkupovanje in razvajanje (hranjenje »iz ljubezni«, nenadzorovano spuščanje, prevečkrat se zgodi, da ljudje delajo s psom kot da je človek). Dober odnos pa temelji predvsem na obojestranskem zaupanju, ki ga postopoma gradimo skozi čas. Lastnik mora vedeti kaj lahko pričakuje od psa, hkrati pa ima tudi pes določena pričakovanja (hranjenje, redni sprehodi, druženje, ...). Namesto da psu ljubezen izkazuje s pretiranim hranjenjem, mu raje ljubezen izkažite s čim, kar je zanj res pomembno, peljite ga na sprehod, igrajte se z njim in tako postopoma gradite boljši odnos. Dokazano je tudi, da več časa, kot bo pes preživel z vami, bolj se bo navezal na vas in trdnejši bo vaš odnos.

Vendar se pogosto zgodi, da ljudje kupijo psa zaradi želje svojih otrok, ki pa se psa kmalu naveličajo in pes postane breme. Velikokrat se zgodi, da se ljudje ne zavedajo odgovornosti, ki jo dobijo skupaj s tem, ko kupijo psa. Najverjetneje mislijo, da bo skrb za psa enostavna, vendar ima vsak pes svoje potrebe in nagone, vse skupaj pa na koncu preseže človekova pričakovanja in psa zavržejo. Zato na ulici velikokrat vidimo zapuščene - potepuške pse, v zavetiščih pa zmanjkuje prostora za tolikšno število psov.

Ljudje so imeli pse v preteklosti le za praktične namene, kot so npr. lov, vleka sani, danes pa je ta odnos čisto drugačen in temelji na ljubkovanju in razvajanju. Ljudje zdaj psa pogosto kupijo, le če je čistokrven in ima rodovnik, saj to poveča vrednost psa in se z njim lahko udeležujejo raznih razstav. Pse danes pogosto uporabljamo pri terapijah z ljudmi, saj je

znanstveno dokazano, da psi pozitivno vplivajo na človekovo počutje, samopodobo, pomagajo pa tudi pri osamljenosti ali izgubi ljube osebe. Psi imajo zelo velik pomen in so ljudem v pomoč pri slepoti, reševanju ljudi, ...

Slika1: Današnja vloga nekaterih psov (Foto: A. Hodlaič).

Za dober odnos pa je pomembno:

- Pozitivna motivacija (nagrajevanje, psa ne izpostavljamo fizičnim pritiskom)
- Skupne dejavnosti (utrjujejo odnos in povezujejo lastnika ter psa)
- Zadovoljevanje nagonov (nagon po lovu, iskanju, vohanju)
- Preventiva (izogibanje grožnjam in povzdigovanju glasu)
- Ustrezna komunikacija (verbalna komunikacija - izogibanje nepotrebnemu blebetanju, neverbalna komunikacija - rahel dotik z roko, božanje)
- Pravilna nega in skrb (česanje, kopanje, cepljenje).

2.2 OSKRBA PSA

Psi so čudovite živali, ki vas imajo iskreno rade in vam polepšajo življenje. Kljub temu pa morate pred nakupom psa vedeti, da poleg veselih iger, lepih pasjih pogledov in ljubkovanja sodi zraven tudi redno hranjenje, negovanje psa (česanje, kopanje), sprehodi v vsakem vremenu in pogosto čiščenje iztrebkov ter občasno obiskovanje veterinarja (letna cepljenja, bolezni). Pri odločitvi o nakupu psa se morate resno pogovoriti vsi člani družine. Odrasli se morate zavedati odgovornosti, ki jo nosite, ko se odločite za psa. Nikakor ne kupujte psa zato, ker si ga želijo vaši otroci, saj bo skrb zanj kmalu prešla na vas. Vzreditelji pasemskih psov imajo pogosto celo določene pogodbe, ki jih je potrebno podpisati pred prevzemom oz. nakupom psa. V teh pogodbah je navadno opisano, kako je potrebno skrbeti za pse, kakšne so naše dolžnosti (skrb za psa, hrana, cepljenja). Rejec lahko kadarkoli pride psa pogledat in če ne živi v dobrih okoliščinah, ga lahko vzame nazaj. Če bi se tega držali vsi vzreditelji, bi bilo veliko manj zapuščenih psov. Psi mešanci navadno ne končajo tako dobro. Veliko jih že na začetku umorijo, tisti, ki pa jih pustijo pri življenju, pa tudi ne skrbijo tako lepo za njih, seveda pa vedno obstajajo izjeme. V tujini se velikokrat pojavljajo rejci, ki ponarejajo papirje. V Angliji in na splošno angleško govorečem okolju tem ustanovam rečejo »puppy mills« (tovarne mladičkov). Kar pogosto pomeni, da so psički vzrejeni v neprimernem, nezdravem okolju, kjer ni poskrbljeno za zdravstvene zahteve. Zaradi vseh teh okoliških dejavnikov pa lahko psi že takoj ali kmalu po rojstvu zbolijo za različnimi boleznimi. V kakšnem primeru pa se lahko zgodi, da je mladiček celo ilegalno pripeljan v Slovenijo, kjer je bil prodan nekemu drugemu rejniku.

Zato bodite izjemno pozorni in rejniku postavite ta zelo pomembna vprašanja:

- Kje se je pes skotil? (če ni iz EU, lahko zanj velja še cela vrsta raznih predpisov in pogojev)
- Ali lahko vidite njegovo mater? (pogost izgovor je, da je psica ravno »na sprehodu«, s čimer poskušajo prikriti ilegalen vstop v Slovenijo)
- Ali je pes mikročipiran in ali ima potni list?
- Ali so na voljo dokumenti, ki potrjujejo pasmo (rodovnik) mladiča? (to vprašanje sicer nima zveze z veterinarsko zakonodajo, vendar lahko pomeni zavajanje kupca)

- Pred nakupom psa vedno dobro premislite, kakšnega psa želite (velike, malega, psa, ki potrebuje veliko gibanja). Zavedati se moramo, da je dobro, da kupimo psa, ki nam bo »ustrezal«. Le z nakupom pravega psa bomo tako pes kot mi srečni in zadovoljni. Pri čistih pasmah se približno ve, kaj lahko od psa pričakujemo, saj je že za pasme znano, kakšnega značaja so. Pri psih mešančkih pa je to težje ugotoviti, razen če poznamo očeta in mater od mladička. Za pse z rodovnikom se velikokrat odločajo ljudje, ki imajo dovolj denarja, da ga lahko kupijo, in tisti, ki izrecno želijo točno določeno pasmo. V primeru, da vam je vseeno, kakšnega psa imate, se odločite za nakup oziroma za posvojitev psa iz zavetišča, saj boste s tem rešili eno (ali več, odvisno koliko psov boste posvojili) pasje življenje in s skrbjo polepšali njegovo kratko življenje. Ti psi so navadno zelo hvaležni, saj znajo ceniti to, kar ste jim ponudili s tem, ko ste jih rešili iz zavetišča.

Slika 2: Psi v zavetišču (Foto: J. Kuzma)

Vseeno pa je tu še nekaj nasvetov za bodoče lastnike psov:

- Nevsakdanje pasme dosegajo neprimerno višjo ceno,
- Pred nakupom kateregakoli pasemskega psa se posvetujte s kinologom ali nekom, ki pasmo osebno pozna. Za pomoč pri najdbi ravno pravega psa se lahko obrnete tudi na Kinološko zvezo Slovenije,
- Mladiče pasemskih psov (z rodovnikom) kupujte direktno od vzrediteljev.
- Psi, ki so pasemski, imajo prva dva cepljenja narejena že pri vzrediteljih, tretje opravite sami (cepljenje proti kugi).
- Lastniki pse najpogosteje cepijo le proti steklini, saj je to edino cepljenje, ki je obvezno. Psa je treba proti steklini cepiti, ko je star tri do šest mesecev. Mogoče ga je cepiti tudi pred dopolnitvijo starosti treh mesecev, vendar je v tem primeru potrebno uporabiti ustrezno cepivo. Ponovna cepljenja se opravlja po navodilih (rokih) veterinarja oz. zakonih države. Do nedavnega naj bi do naslednjega cepljenja preteklo 12 mesecev, po novem zakonu, od leta 2014, pa je treba psa proti steklini cepiti na vsaka 3 leta (vendar ne sme biti niti dan čez eno leto, da lahko potem cepimo na 3 leta).
- Ostala cepljenja so neobvezna in se lastnik sam odloči, ali ga bo opravil ali ne.
- V primeru, ko se bolezen prenaša iz živali na človeka (ZOONOZE), kot je npr. steklina, je cepljenje predpisano tudi za živali, ki bolezen prenašajo na drugo žival (npr. lisice), obvezno pa tudi za živali, ki bolezen prenašajo na ljudi (npr. psi). Kljub temu da že dolgo uspešno zatiramo širjenje stekline med divjimi živalmi, je še vedno prisotna, zato je cepljenje psov proti steklini obvezno.
- Pred cepljenjem pa mora pes prejeti tudi sredstvo proti črevesnim zajedavcem (dehelmintizacija). Tablete proti črevesnim zajedavcem je priporočljivo dajati vsaj vsake tri mesece.

Pogosto pa najdemo tudi nekakšne »rešitelje« ali »obsedence« s psi, ki imajo več psov kot prostora. Vendar pa obstaja zakon, ki lastnikom dovoljuje imeti največ 5 psov. Več kot 5 psov pa je dovoljeno skupaj imeti le 30 dni v letu. Vendar je kljub temu dovoljeno imeti 5 psov, a se morate v tem primeru pri VURS registrirati kot gojitelj. Za ta naziv pa morate zadostiti dodatnim pogojem, kot so npr. dodatni prostori, določeni postopki, evidence itd.

2.3 LASTNIKOVA SKR ZA PSA

Osnovna skrb za psa temelji na zahtevah v zvezi z bivališčem (vsak pes mora imeti streho nad glavo – kočo, da se lahko zateče pred snegom, dežjem), prehrano (imeti mora redno prehrano, ki je primerna za psa) in oskrbo psov (nega, cepljenja, sprehodi). Vsak pes mora biti pod nadzorom lastnika, ko je na sprehodu in doma. Potrebna je redna nega psa, kar pomeni, da ga moramo redno krtačiti, odpravljati notranje in zunanje zajedavce (gliste, klope, bolhe) ter omogočati redne veterinarske preglede (posege in cepljenja, ko je to potrebno). Kdor se odloči, da ne bo imel mladičev in ima psičko, je priporočljivo, da jo steriliziramo. Kastracija pri samcih je priporočljiva, saj preprečuje določene vedenjske težave, kot npr. agresivnost do drugih samcev. Zato je kastracija nadvse priporočljiv ukrep pri pasmah, ki so nagnjene k agresivnosti ter v krajih z veliko populacijo psov. Sterilizacija pri samicah pred prvo POJATVIJO zmanjšuje nastanek določenih bolezni, kakršen je tumor na mlečni žlezi. Zato je mit o tem, da mora imeti psica vsaj enkrat v življenju leglo, škodljiv. Pri psih lahko pride do različnih bolezni. Takrat smo lastniki dolžni, da bolnemu, poškodovanemu ali onemoglemu psu zagotovimo ustrezno oskrbo. Pri pasemskih psih so določene bolezni že dedne in lastniki vedo, da jih lahko njihov pes dobi (npr. pri dobermanih tur na možganih). Vendar moramo biti previdni, saj so lahko poškodovane ali bolne živali pogosto napadalne, zato smo lahko deležni celo kakšnega ugriza. Potrebno pa je poskrbeti, da so bolne živali ustrezno ločene od zdravih, če imajo kakšno nalezljivo bolezen, da se ne razširi na druge. Psi, ki so poškodovani morajo biti ločeni od drugih zaradi možnosti ponovne poškodbe (ugriz v rano). Pri odločitvi in nakupu psa morate zadostiti določenim zahtevam oz. osnovnim potrebam, ki jih potrebuje pes za kakovostno življenje.

Temeljna določila o bivališču psa so:

- Psa je prepovedano nastaniti v prostore brez dnevne svetlobe, kjer pes ne vidi svoje neposredne okolice, ter na prekratko verigo.
- Bivalni prostor je treba redno čistiti in vsak dan odstranjevati iztrebke.
- Pes, ki biva zunaj, mora imeti ustrezen pesjak in uto oziroma drugo enakovredno zavetje.

- Bivališče mora nuditi zaščito pred padavinami, mrazom, vetrom in sončno pripeko, preprečiti pobeg psa ter mu omogočiti potrebno gibanje.
- V bivalnem prostoru psa ne sme biti predmetov ali snovi, s katerimi bi se pes lahko poškodoval ali bi ti ogrožali njegovo zdravje.
- Pes mora imeti v primeru, da je temperatura zunaj pod 0 °C, na voljo primerno izolirano bivališče.
- Psice z mladiči in bolni psi morajo imeti na voljo prostor, v katerem temperatura ni nižja od 20 °C.

Slika 3: Kapanje psa (foto: <http://vzgoja-solanje-psov.blogspot.com/2012/08/kapanje-psa.html>)

2.4 PES NA JAVNEM OBMOČJU

Čeprav psi predstavljajo velik del našega življenja in ima vedno več družin štirinožnega prijatelja, to še ne pomeni, da bi psi lahko bili prisotni na vseh javnih mestih, kot so npr. hoteli, restavracije (v notranjosti). Večina anketirancev je odgovorila, da se ne strinja s tem, da bi psi imeli vstop na vsa javna mesta, saj bi lahko več nesocializiranih psov skupaj v istem prostoru povzročalo nemire. Tudi socializirani psi ne spadajo na vsak javni prostor, saj se določeni ljudje psov bojijo. Bojazen oz. vzrok za strah ljudi je lahko različen, večina teh ljudi pa je imela slabo izkušnjo s psi - napad, ki se je lahko zgodil že v otroštvu ali pred kratkim. Veliko ljudi, ki nimajo psa in se jih bojijo, je odgovorilo, da bi bilo dobro, da bi psi ves čas nosili nagobčnike in da naj bodo vedno na povodcih. Prav je, da se lastniki zavedajo, da so psi nepredvidljivi in da jih imajo na javnih mestih na povodcih. Vendar so psi živa bitja in tako kot ljudje potrebujejo veliko gibanja, zato je potrebno, da jih spustimo na travnikih, kjer lahko svobodno tekajo. Lastniki psov so odgovorili, da svoje pse večinoma le občasno spuščajo in še to največkrat le v gozdovih ali na travnikih. Nekateri lastniki z zelo socializiranimi psi imajo pse spuščene ves čas. Kljub temu da je psom ponekod dovoljen vstop na javna mesta, ljudje pogosto ne čistijo za njimi. Psi, še posebej samci, z uriniranjem označujejo svoj teritorij še posebej na izpostavljenih mestih, kot so hišni vogali, drogovi in drevesa. Brez nepotrebnih besed pa lahko mirno rečemo, da so pasji iztrebki na pločnikih in mestnih zelenicah predstavljajo veliko nadlogo. V tem primeru ne gre le za zdravstveni, higienski, temveč tudi za estetski problem, da o čiščenju čevljev potem, ko smo »stopili na mino« sploh ne govorimo. Seveda za ta problem ni kriv pes, ampak lastnik, ki ni počistil za njim.

2.5 POTOVANJE S PSOM

Pes z nakupom postane član družine, kar pa pomeni, da pride do raznih omejitev, kot so npr. prepovedani vstopi v nekatere restavracije, hotele ali kampe, če vzamemo psa seboj na dopust. Vendar obstajajo restavracije, kampi in hoteli, kjer so psi dovoljeni. V restavracijah je prav gotovo kakšna terase, kjer pes nikogar ne moti. V kampih ali na plažah je ponekod celo urejen poseben prostor (del kampa ali plaže), kjer se lahko psi prosto gibajo in kopajo. V Sloveniji je več kot polovica kampov, kjer so štirinožni prijatelji dovoljeni, prav tako pa obstaja veliko restavracij, kjer lahko gredo kužki tudi v notranjost. Več kot polovica anketirancev je odgovorila, da svojega štirinožnega prijatelja vzame s sabo na počitnice, vendar pa obiskujejo le prostore, ki so psom dovoljeni. Večina se jih tudi strinja, da so psi v kampih ali na plažah dobrodošli in da zaposlenih in drugih ljudi ne motijo in so do njih prijazni, seveda, dokler se psi lepo vedejo in ne povzročajo nemirov. Pomembno pri odhodu v tujino je, da ne pozabite potnega lista, ki psu omogoča vstop v drugo državo, saj lastnik s tem potrjuje lastništvo in istovetnost. Poleg tega so na potnem listu navedene vse preiskave, ki potrjujejo zdravstveno stanje vašega psa. Da boste na počitnicah zares uživali, poskrbite in se pozanimajte, ali je pes v mestu, kamor nameravate odpotovati res dobrodošel ter kaj vse boste lahko z njim obiskali oz. si ogledali. Če se odločite za potovanje z avtom, pa poskrbite za varnost in udobje psa. Pri anketah je nekaj ljudi odgovorilo, da kužka prevažajo kar v naročju ali na sovoznikovem sedežu kar pa je zanj zelo nevarno in neprimerno. Načinov varnega prevažanja je več, eden izmed njih je prevažanje v transporterju, za katerega se je odločilo zelo malo anketirancev. Pri izbiri transporterja morate biti pozorni na velikost in zračnost le tega. Pse lahko prevažamo na zadnjem sedežu, vendar morajo biti pripeti s posebej prilagojenimi varnostnimi pasovi za pse. Obstaja še opcija, da so psi v prtljažniku, če imamo varnostno mrežo med prtljažnikom in zadnjimi sedeži. V vsakem primeru se mora pes prevažati zadaj, da ne ogroža svoje in voznikove varnosti. Kakršenkoli drugačen prevoz v avtu je po zakonu kazniv in policist vam lahko napiše globo. Četudi se zdi molenje glave skozi okno zabavno, ima lahko za psa izjemno nevarne posledice. Raje se mu izognite! Na poti pa ne pozabite na postanke na vsake 2-3 ure, da se kuža lahko odžeja, olajša in pretegne. Psa nikoli na puščajte samega v avtomobilu, še posebej v času visokih temperatur!

Ljudi, ki psa ne vzamejo s sabo na dopust, mu morajo urediti varstvo, saj v času njihove odsotnosti ne more biti prepuščen sam sebi. Pogosto za psa med odsotnostjo družine skrbijo starši ali sorodniki. Za ljudi, ki nimajo te možnosti, pa se pojavi tudi druga rešitev - pasji hotel. Pasji hotel je ustanova za živali, kjer lahko v svoji odsotnosti pustite psa. Kateri pasji hoteli obstajajo in so vam najbližji se pozanimajte pri VURSu, saj so vse ustanove registrirane. Hotelov je v Sloveniji vse več, prav tako pa lastnikov, ki jim psa zaupajo v oskrbo, še posebej v času poletja. Zato če se odločite psa pustiti v pasjem hotelu, poskrbite za vnaprejšnjo rezervacijo in se s hotelom predhodno dogovorite o svojih načrtih. Priporočljivo je začasnemu skrbniku povedati kakšne navade ima vaš kuža, saj mu bodo le tako lahko nudili vse potrebno.

Slika 4: Potovanje s psom (Foto: F. Podlesnik)

2.6 SOCIALIZACIJA PSA

Socializacija psa je ena najpomembnejših nalog lastnika. S procesom socializacije dosežete, kar si želijo vsi lastniki psov - samozavestnega, uravnovešenega in nenapadalnega psa.

Kaj sploh je socializacija psa? Socializacija psa je na kratko povedano navajanje psa na človeško okolje. Pri tem ne smemo pozabiti, da je pes družabno bitje, ki osamljenost dojema tako kot ljudje izoliranost. Že davno tega je pes pasjo družbo, takšno kot je imel v naravi, ko je še živel v krdelu, zamenjal s človekom, saj so se njegove življenjske navade spremenile in se je prilagodil nam. In to je nekako »vloga sodobnega psa«.

Socializacija psa je najpomembnejše obdobje razvoja organizma, ki traja od tretjega do štirinajstega tedna, to številko pa lahko raztegnemo tudi do šestnajstega meseca. Tega obdobja ne smemo zamuditi, saj se po besedah kinologov v tem obdobju pasji možgani bolj intenzivno razvijajo. Zato je zelo pomembno, da vzreditelji že navadijo psa na začetno socializacijo, ga navadijo na druge pse, ljudi, avte in osnovne higienske navade. Obdobje socializacije pa bi lahko na nek način primerjali z vzgojo otroka do 7. leta. Če razložim na kratko, kar se bo kuža naučil v tem obdobju, to mu bo ostalo za vse življenje. Kar pomeni, da je psa treba začeti vzgajati že zgodaj. Pogosta napaka lastnikov je, da mladičku dovolijo vse, ker je tako ljubeč, nato pa pes odraste v neobvladano mrcino, katere napake odpravimo veliko težje. Veliko lastnikov pa še pred tem obupa in pes trpi posledice zaradi neodgovornosti in neozaveščenosti lastnikov. Za lastnike, ki niso navajeni vzgajati psa je priporočljivo, da s psom obiskujejo malo šolo, kjer se bosta oba naučila osnovnih pravil in se bosta lažje znašla in prilagodila v okolju. Žal pa se zato ne odloča veliko lastnikov.

Tri najpomembnejše stvari socializacije:

- **Navajanje na druge pse:** odnos do drugih psov je zelo pomemben. Veliko pasjih lastnikov ima kasneje težave s svojim kužkom, saj se drugih psov boji ali je napadalen (to je lahko posledica straha ali je res agresiven). Zato je priporočljivo psa že po 10. tednu starosti vključiti v »igralne urice«, kjer se navadi na druge pse in se uči pasjega jezika.

- **Odnos do drugih ljudi:** druga pomembna stvar, na katero je treba navajati psa od malih nog, je odnos do ljudi. Do teh naj bo vaš kuža prijazno ravnodušen. Pes ne sme skakati na človeka, da o renčanju sploh ne govorimo. Ko je kuža še majhen, povabite čim več prijateljev da psička pobožajo in ga ogovorijo, vi pa nato opazujte njegovo vedenje in ga po potrebi popravljajte. Dobro je tudi, da psa naučimo, da od drugih ljudi ne jemlje hrane.
- **Odnos do drugih živali:** dobro vzgojen in socializiran pes ne bo preganjal drugih živali, kot so kokoši, mačke, srne itd. Določeni psi radi lovijo plen, zato se zna zgoditi, da bodo lovili npr. kolesarje ali avte (to so predvsem lovski psi in psi ovčarji). Od tega ga morate odvrniti, ko je še majhen, ker boste drugače imeli težave. Naučiti ga je treba, da so del vašega življenja in jih ne sme preganjati.

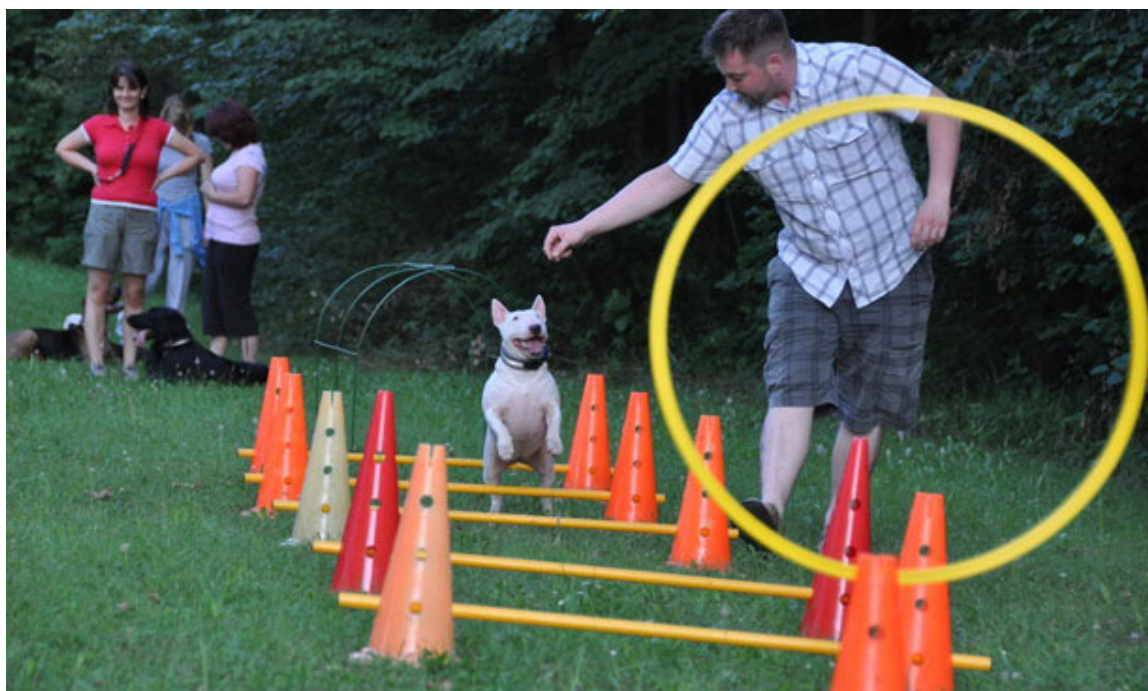
Slika 5: Navajanje na druge pse (Foto: F. Podlesnik).

Veliko lastnikov je povsem nekritičnih do svojega psa in pričakujejo, da bodo vsi navdušeni nad njihovim štirinožnim prijateljem. To vključuje skakanje na obiskovalce, prosjačenje za hrano, vsiljivost psa, da mora biti v središču pozornosti (to se velikokrat izraža z pretiranim laježem). Lastniki so gluhi za vse dobronamerne pripombe ljudi. Pes mora biti lepo vzgojen, da ni v napoto drugim ljudem in živalim. Za nevezgajene pse je vedno kriv lastnik – nepravilna vzgoja. Dejstvo pa je, da je od pasme do pasme odvisno kako so psi učljivi in dovezetni za nove stvari.

Pogosta so tudi pričakovanja, da bo pes avtomatično dober čuvaj. Tudi za to ga je treba vzgojiti oziroma kupiti psa, ki ima takšne značilnosti (npr. ovčarja). V naši državi je veliko kinoloških pasjih šol, vendar le redke delajo po principu pozitivne motivacije in le v redkih so tudi inštruktorji dovolj kompetentni za svoje delo.

Šolanje z negativno motivacijo - veliko inštruktorjev ni sposobna nadgrajevati svojega znanja, zato se držijo starih metod, ki so stare tudi po 30 let. Takšno šolanje je še zdaj popularno, saj se pogosto predstavlja kot edino možno ali vsaj edino učinkovito, učinki pa so hitrejši. Pes je namreč za želeno početje motiviran le, da se izogne kazni, ki je zanj neprijetna in boleča, zato seveda naredi vse, da se ji izogne. Problem lahko nastane, če ima lastnik pasmo, ki je nagnjena k agresiji (pitbuli...), saj bomo z negativno motivacijo – bolečino dosegli ravno nasprotni učinek. Takšen pes bo postal popadljiv in nevaren za druge.

Šolanje s pozitivno motivacijo - ta način je prijazen, učinkovit tudi na daljši rok, seveda pa je treba znanje ohranjati tudi kasneje, s ponavljanjem vaj. Pes je vesel, sproščen in želi sodelovati z lastnikom ter mu ugoditi. Za svoje početje je motiviran tudi z nagrado, ki ni nujno da je materialna, lahko je tudi le pohvala in pozornost lastnika. Postane naš družabnik v življenju, ki nam je v veselje in ponos ter ni v napoto drugim ljudem in živalim.

Slika 6: Šolanje psa (foto: <http://bajka.si/Index/Stran/5/osnovno-solanje-za-psa-pasji-ucenjajk>)

2.7 SPREHAJANJE PSA

Dolgčas in presežek energije sta najpogostejša razloga za vedenjske težave psa. To je logično, saj so predniki psov imeli zelo aktivna življenja. Približno 80% svojega budnega življenja so porabili za lov in iskanje hrane.

Skozi vso zgodovino je pes pomagal človeku pri najrazličnejših opravilih (npr. čuvanje živine, pomoč pri lovu, obramba pred divjimi živalmi, vleka sani...). Večina današnjih psov te možnosti nima in ves dan ne počne ničesar. Zato sodobnemu psu sprehod predstavlja edino pravo aktivnost, kjer lahko sprosti svojo energijo. Pes naj bi za normalen razvoj in mirno življenje potreboval vsaj en dolg, aktiven sprehod, kjer spoznava nova okolja, ljudi... Med sprehodom se posvetimo psu in se z njim ukvarjamo (mu mečemo žogo, ga učimo...). V španski Gironi so denimo sprehodi psov celo zapovedani. Mestne oblasti so imele dovolj pripomb meščanov zaradi laježa in agresivnosti psov, ki sta bila, kot se je izkazalo, le posledica zanemarjanja psov s strani lastnikov. Pes je družabno bitje, ki v naravi živi v krdelu. Sedaj pa smo mi kot lastniki dolžni, da mu nadomestimo krdelo. Na podlagi anket sem ugotovila, da lastniki psov v Šaleški dolini pse sprehajajo tudi po petkrat na dan in psu omogočajo obilico gibanja. Veliko se jih odpravi tudi na travnik ali v gozd, kjer svojega psa spustijo, da se malo razdivja in sprosti nakopičeno energijo. Ljudje, ki imajo vrtove, psov pogosto ne sprehajajo saj so psi na prostem, vendar jim v tem primeru primanjkuje družbe. Če imate vrt in če psa ne sprehajate, mu vsaj enkrat ali dvakrat dnevno (po možnosti čim večkrat) omogočite intenzivno igro z žogo, s storžem ali s palico. V tem času pa še nekaj časa posvetite ponavljanju ukazov. Če psu ne omogočimo sprehoda, bo svojo energijo usmerjal v druge nezaželene aktivnosti kot npr. neprestano lajanje, uničevanje predmetov, trganje oblačil, ... Psi pogrešajo našo družbo, bližino in čeprav so spuščeni in se lahko gibljejo, so lahko zaradi premalo pozornosti, ki jim jo posvečamo, nesrečni.

Kašni so lahko pasji sprehodi? Z našim psom se lahko sprehajamo na dva načina. Prvi je pasivni, kjer se s psom ne ukvarjamo. Pri takem sprehodu pes po lastni presoji usmerja svojo energijo in pozornost. Največja težava pri takšnih sprehodih je ta, da se lahko pes nauči veliko neželenih vedenj, kot npr. lovljenje divjadi, kokoši, mačk, skakanje po mimoidočih ljudeh, pobiranje smeti, hrane in raznih drugih stvari, kar je lahko včasih zelo nevarno in neprijetno za okolico. Pri tem načinu tudi nismo povezani s psom in on ne ve, kdo je glavni. S takšnim

načinom bo naš pes postal problematičen in zato ga več ne peljemo na sprehod, saj tam zganja same traparije. Tako bomo psa potisnili še bolj v kot in bo še bolj osamljen in nepovezan z nami, ter prepuščen sam sebi.

Drug način pa je aktivni sprehod. Med takim sprehodom lahko okrepite vez z vašim psom. Na začetku sprehoda pustimo psa, da opravi vse svoje potrebe. Potem se z njim igramo, vadimo vaje poslušnosti in delamo trike. Vsak predmet, ki ga najdemo na sprehodu (npr. storž ali veja), je lahko odličen za igro. Vsak travnik in gozd je lahko odlično vadbišče za pozornost in poslušnost. Pes se bo naučil z nami sodelovati v vseh okoliščinah. Tudi na mestnih ulicah je lahko sprehod zelo zabaven, saj v gneči utrjujemo pozornost (navaja se na ljudi, avte, druge pse...). Tako bomo lahko izkoristili sprehode in nadgrajevali šolanje in vzgojo našega psa. Tako imamo sprehod in šolanje psa v enem. Potrebno pa je, da na sprehod vzamete tudi vso potrebno opremo (povodec, vrečke za iztrebke, priboljške, ...).

Kaj lahko z našim psom počnemo na sprehodih?

- Psu mečemo žogico;
- Skrijemo igračo in psa naučimo da jo poišče;
- Lastnik se skrije, da ga pes poišče;
- Preskakovanje različnih ovir;
- Prinašanje predmetov;
- Vaje poslušnosti (prostor, sedi, čakaj...);
- Triki;
- Naučimo psa da obkroži drevo;
- Vadimo odpoklic (pes mora ležati in čakati, da ga pokličemo);

V naši državi se trudijo in skrbijo, da bi bilo ozaveščenih čim več lastnikov. Vendar jih še vedno veliko pušča pse same, takšni psi postajajo plašni ali agresivni (odvisno od značaja psa), veliko tudi lajajo, saj želijo vzbuditi pozornost. Edina pozornost s strani lastnika je nato le groba komunikacija in kaznovanje psa, ker se ne vede tako, kot od njega pričakujejo (pes niti ne ve, kaj je naredil narobe, saj si je le želel našo bližino). Ne zavedajo se, da je pes povsem zadovoljen, ko je skupaj z družinskimi člani, vendar je včasih zaradi dolgotrajnega zanemarjanja povsem neobvladljiv, saj skače od veselja in ga ni moč umiriti. Lastnik ga

zaradi tega zopet kaznuje. Kratko v tem odnosu potegne pes, saj ga zapustijo, ubijejo ali ga oddajo drugim. Zakaj je pes kaznovan za napake lastnika? Pogosta napaka lastnikov psov je, da psa peljejo na sprehod in ga prosto spustijo povodec pa nosijo s seboj. Tega ne storijo le v naravi temveč tudi v mestu. Takšno ravnanje je tudi po zakonu prepovedano in nevarno za psa. Neodgovorni lastniki ne pomislijo, da se njihovemu psu lahko kaj zgodi. Kaj če ga kaj prestraši - denimo pok petarde in bo skočil na cesto ali pobegnil ter se izgubil. Ne pomislijo, da bo njihov prijazen, mili kuža napadel drugega psa ali divjo žival. Pes lahko namreč tudi v naravi povzroči veliko škode, tudi če ne ulovi divjadi, jo plaši. Obenem večina lastnikov ne zna pravilno vzgojiti psov, zato imajo težave z odpoklicem, pes se na klice ne bo odzval in ko bo zavohal mačko ali divjad se bo za njo pognal. To se lahko konča tudi tragično, saj lahko pritečeta na cesto, kjer ju lahko povozi avtomobil, ali pa se pes izgubi in ni nujno, da ga najdete. Zato ga v primeru, da se vaš pes ne odziva na odpoklic ali druge ukaze, imejte raje na povodcu, da ne bo prišlo do kakšnih nesreč.

Slika 7: Sprehajanje psa (foto: A. Vrbovšek; 2014)

2.8 ZDRAVSTVENE TEŽAVE

Že ko se odločite za psa, se morate zavedati, da po vseh srečnih mladostniških letih, ko so veseli skakali na trati in se igrali, pride tudi obdobje odraslosti, ko se pri psih pojavijo razne zdravstvene težave, ki so za pasmo značilne ali celo dedne. Pogosta napaka kupcev je, da se tega vidika ne zavedajo, zato morate že pri nakupu psa vedeti oz. biti seznanjeni s težavami, ki se lahko pojavijo pri vašem psu. Na podlagi anket sem ugotovila, da imajo najmanj zdravstvenih težav ravno mešanci, saj so bili odgovori pri vprašanju, ali ima vaš pes pogoste težave z zdravjem, vsi negativni. Pri pasemskih psih je znano, kakšne težave so značilne za kakšno pasmo in naj bi vzreditelji s tem seznanili nove lastnike, a žal vedno ni tako. Zato se mora lastnik sam ob nakupu psa prepričati in preveriti za kakšno pasmo gre – zdravstvene težave. Pogoste težave imajo labradorci (težave s kolki), vendar je le to odvisno od njihove starosti, nekaj ljudi je odgovorilo, da njihov labradorec nima težav z zdravjem, vendar je njihov pes še v »najstniški mladosti«. Tisti, ki imajo že starejše pse, so odgovorili, da imajo z ljubljencem kar nekaj težav in so pogosto pri veterinarju. Pri določenih pasmah je pomembno, katere barve parimo med sabo, saj lahko drugače pride do slušnih napak ali slepote (npr. pri pasmi Australian Shepard).

Slika 8: Veterina v Velenju (Foto:internetna stran veterine Velenje).

2.9 PREHRANA PSA

Tako kot človek mora imeti tudi pes zdravo in uravnoteženo prehrano, s katero v telo vnese zadostno količino hranljivih snovi, potrebnih za preživetje. Psa lahko hranimo z domačo kuhano hrano ali s tovarniško mokro (konzerve) ali suho (briketi) hrano. Upoštevati moramo, da nekemu psu določena prehrana ustreza, drugemu pa že kmalu povzroči prebavne motnje, zato je treba hrano prilagoditi posebej vašemu psu. Najboljše je, da dajemo psu hrano, na katero je navajen od rojstva, saj bo imel tako najmanj prebavnih motenj. Če psu ta hrana ustreza, mu je nikar ne menjujte. Psi imajo občutljiva prebavila zato mu moramo pri vsaki spremembi hrane postopoma menjevati obroke, ne naenkrat menjati hrano, saj bo to povzročilo prebavne motnje. Pri tem načinu se tudi zmanjša možnost, da bo prišlo do alergij na posamezne sestavine, ki vašemu psu ne odgovarjajo. Vendar to počnite postopoma, kar pomeni, da naj prvi in drugi dan hrana vsebuje še tri četrtine stare, tretji in četrti dan polovica stare, peti in šesti dan le še četrtina stare hrane.

Če pa hrano pripravljate sami, bodite pozorni na zadostno količino ogljikovih hidratov, beljakovin, vitaminov in mineralov. Kuhana hrana za pse ne sme vsebovati začimb, soli, pekočih stvari. Za ta način se je odločilo le šest izmed 131 anketirancev. Pri tovarniški hrani nam ni treba skrbeti za pravilen vnos saj so te hrane že pripravljene glede na pasje potrebe. Mladiči imajo povsem drugačne potrebe kot odrasli psi in tovarniške hrane so pripravljene za točno določene starostne skupine. Večina anketirancev se je pri prehrani odločila za brikete, ki so »znani« kot kvalitetna hrana za pse. In tudi sami so zagovarjali, da so briketi za psa najkvalitetnejša hrana. Nekateri svoje pse hranijo tudi s konzervami, da pa hrano malo »začinijo« pa konzervo zmešajo skupaj z briketi. Pri hranjenju z briketi je potrebno psu vedno ponuditi dovolj sveže vode. Upoštevati je potrebno tudi to, da se briketi v pasjem želodcu napihnejo in ga lahko s prevelikimi dozami prekomerno napolnijo. Za psa je bolje, da ga hranimo s konzervami, da dobi vse potrebno, pa mu dodamo še kuhan riž ali ajdovo kašo. Poleg hrane, ki je primerna, obstaja tudi hrana, ki za psa ni primerna ali mu celo škoduje. Povsem neprimerna je hrana, ki ostane od naših obrokov, saj je za psa preveč začinjena. Na

srečo je bilo anketirancev, ki psu dajejo ostanke kosila, le 12. Tudi sladkarije in razne slaščice niso primerne za psa. Če je pes pojedel veliko slaščic v mladosti, se mu bo to poznalo v starosti pri prebavi in izločanju. Večini odraslih psov ne ustreza mleko, lahko pa jim dajemo mlečne izdelke, kot so skuta, jogurt ali sir (pa še te bolj kot nagrado oz. posladek in ne kot glavna jed). Pazimo tudi, da psi ne dobijo preveč kosti, saj lahko povzročajo zaprtje, bruhanje ali drisko. Pri kosteh je potrebno paziti, da niso »špičaste«, ker se lahko pes z njimi zadavi. Pod nobenim pogojem pa mu ne dajemo surovega jajčnega beljaka, saj vsebuje snov, ki razgrajuje enega od vitaminov B- kompleksa. Obstaja pa hrana, ki je za psa strupena. V to kategorijo sodijo grozdje, čebula, čokolada, brazilski oreščki; te hrane psom ne smemo dajati!

Slika 9: Prehrana psa (foto: http://www.svijet-zivotinja.com/pravilna_prehrana_psa.html)

3 METODE DELA

- Intervju z mentorico Anastazijo Vrbovšek
- Anketa z lastniki psov
- Anketa z ne lastniki psov

3.1 INTREVJU Z MENTORICO

1. Kaj mislite, kaj se zgodilo v odnosu človek - pes? Je odnos boljši ali slabši?

Sedaj imajo ljudje pse bolj za svoje ljubljence, včasih so bili namenjeni delu in pomoči. Odnos se verjetno bistveno ni spremenil. Tako včasih kot danes so bili ljudje, ki lepo skrbijo za psa, in tisti ki, ne. Včasih so imeli pse samo zunaj in ne v hiši tako kot danes.

2. Menite, da se ljudje bolj zavedajo, da so psi prav tako živa bitja in zato bolj skrbijo za njih ali ne?

Določeni ja, določenim pa ni mar, kako se pes počuti (predvsem tistim, ki jih imajo zaradi profita). Še vedno obstajajo ljudje, ki lepo skrbijo za pse dokler imajo od njih korist (mladiče, so dobri v pasjih dirkah in borbah). K sreči, pa je vse več ljudi, ki se odločajo za pse zaradi ljubezni.

3. Menite, da se ljudje dovolj ukvarjajo s socializacijo psov ali so nekateri psi še vedno preveč podivjani in nevzgojeni?

Tudi tukaj je veliko odvisno od lastnika. Vendar se že zaradi kazni ljudje bolj zavedajo, da morajo imeti pse na povodcu ali bolj socializirane. Z večino psov, ki so pasemski, naredijo lastniki vsaj malo šolo. To naredijo že zaradi samega vzrejnega pregleda, ker v primeru, da ga prepuščajo ima pes boljše ocene. Tisti, ki imajo pse za razstave, so pa tako ali tako zelo socializirani, saj jih drugače ne morejo razstavljati.

4. Ljudje se pogosto odločijo za nepremišljen nakup. Kakšno je vaše mnenje o tem? Menite, da je še vedno tako ali ljudje bolj premislijo?

Danes mislim, da se ljudje bolj premišljeno odločajo za nakup, saj so psi čipirani in se takoj najde lastnik. Psa ne moremo več kar tako zavreči, ker takoj ugotovijo, čigav je.

Tudi kazni za mučenje živali so precej visoke. Tisti, ki živijo v bloku, imajo tudi stroške, saj morajo dodatno plačati za čiščenje in vodo (odvisno od bloka do bloka).

5. Se vam zdi, da ljudje pse v okolici in javnosti bolje sprejemajo?

Tako kot vsepovsod so tudi tu izjeme. So ljudje, ki lepo sprejemajo pse in ljudje, ki jih sovražijo, tretji pa so ljudje, ki se jih bojijo iz takšnega ali drugačnega razloga.

Drugače pa je sedaj več kampov, restavracij, in hotelov ki sprejemajo pse, kot včasih.

Slika 10: Na vrhu Vogla (foto: A. Vrbovšek, 2012)

4. REZULTATI

4.1 POVZETEK INTERVJUJA

Odnos med človekom se ni bistveno spremenil, saj so tako v preteklosti kot danes obstajali ljudje, ki so lepo skrbeli za pse, in tisti, ki niso. Sprememba pa je nastala pri »uporabi« psov. Nekoč so bili psi le delovna sila in so pomagali človeku pri različnih opravilih, danes pa jih imajo ljudje večinoma le še kot hišne ljubljence. Ker so psi danes samo hišni ljubljenci, mnogi lastniki mislijo, da bo skrb za psa enostavna in tako pride do nepremišljenega nakupa. Čeprav je teh ljudi na srečo vedno manj, saj najprej temeljito razmislijo in se zavedajo vseh obveznosti, še vedno obstajajo izjeme. Pri tem morajo dobro razmisliti bodoči lastniki, ki živijo v bloku, saj se pri tem stroški za psa še zvišajo (dodatno plačevanje za čiščenje in vodo). V današnjem času pa dobro premislijo o nakupu tudi zato, ker so psi čipirani in se lastnik zavrženega psa hitro najde, kazni za zanemarjanje in mučenje živali pa niso majhne. Psi so živa bitja in prav tako kot ljudje potrebujejo pravo skrb in po mnenju mentorice se tega zaveda kar nekaj ljudi, a še vseeno ne dovolj. Nekaterim enostavno ni mar za pasja čustva, predvsem tistim, ki jih imajo samo zaradi zaslužka. Najdejo pa se tudi primeri lastnikov, ki imajo svojega psa radi in zanj lepo skrbijo, dokler imajo od njega korist (mladiči, pasji boji). Še vedno pa obstajajo lastniki, ki se za nakup odločijo le iz ljubezni.

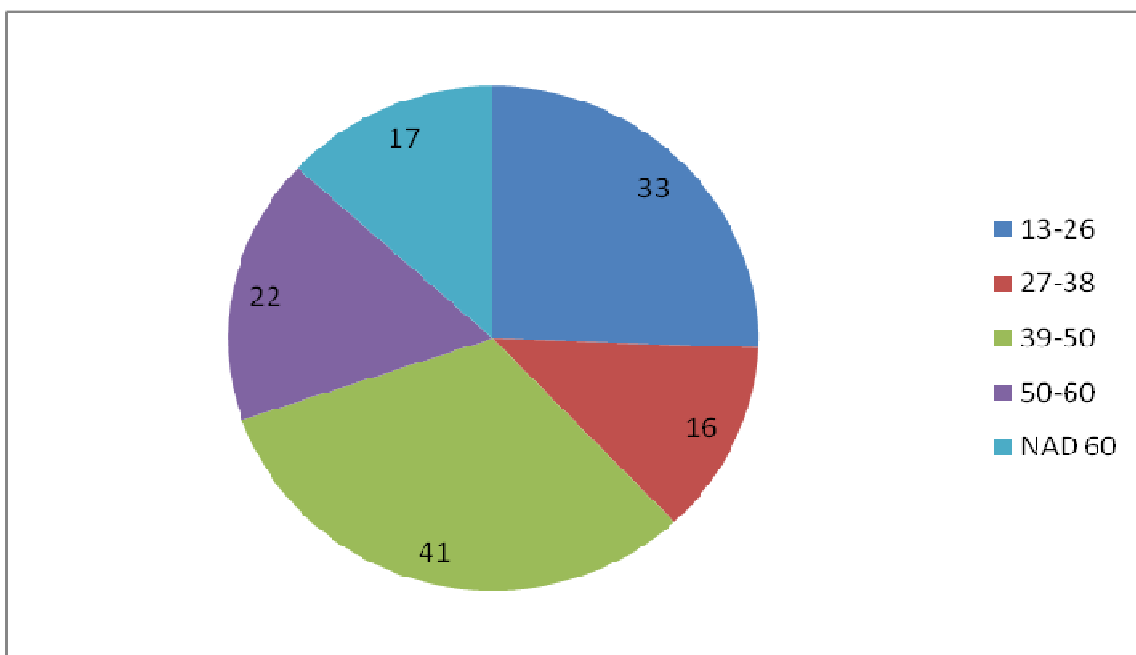
Pse vse pogosteje vidimo na javnih mestih (v kampih, restavracijah), saj se je večina ljudi že navadila, da so psi zdaj stalen del našega življenja in je to sprejela. Vendar pa še vedno obstajajo ljudje, ki temu nasprotujejo, saj se psov bojijo ali jih celo sovražijo. Pogosti vzrok sovraštva ali strahu je nastal pri ljudeh zaradi psa, ki ni bil socializiran in jih je napadel. Zaradi tega ima ta oseba o vseh psih slabo mnenje in se jih boji. Za nevezgane pse je vedno kriv lastnik, saj se ni dovolj posvečal psu, ga ni pravilno vzgojil ali si ni izbral pasmo, ki je primerna zanj – da bi ji bil kos. Na sprehodih je vedno več psov na povodcu, saj se lastniki zavedajo visokih kazni ki so predpisane za pse, ki niso na povodcu ali povzročajo težave. Večina pasemskih psov je zelo dobro socializiranih, saj jih ti lastniki ponavadi vodijo v pasjo šolo. Pogosto se odločijo tudi za pasje razstave in že samo zaradi tega mora biti pes zelo dobro socializiran, drugače se razstave ne sme udeležiti.

4.2 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Anketni vprašalnik je izpolnilo 129 naključno izbranih ljudi, ki imajo doma psa. Pred izvedbo ankete so bili seznanjeni z njenim namenom. Anketni vprašalnik je zajemal 21 vprašanj. Z odgovori sem dobila podatke o odnosu človeka do psa.

Anketiranje je bilo izvedeno decembra 2014.

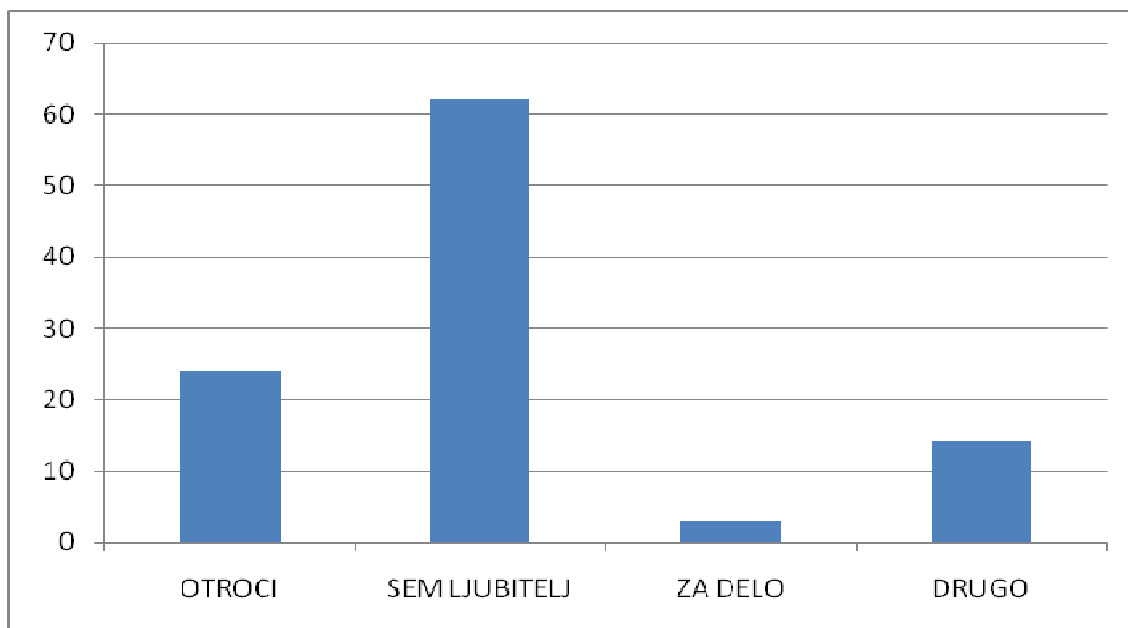
4.2.1 Starost anketiranih

Graf 1: Starost anketirancev

Iz grafa je razvidna starostna struktura anketiranih. Prevladovala je starost med 39 in 50 let; teh je bilo 32%. Sledi starostna skupina med 13 in 26 let, teh je bilo 26%. Ostalih 50% so bile druge starostne skupine.

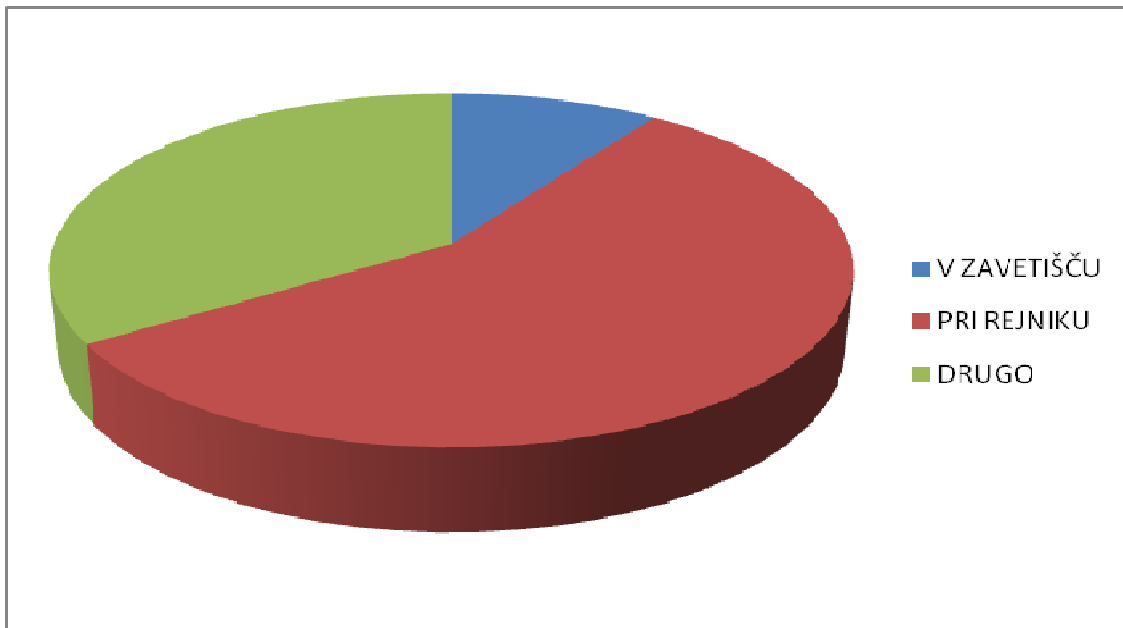
4.2.2 Zakaj ste se odločili za nakup psa?

Graf 2: Zakaj ste se odločili za nakup psa?

Večina (61%) akentirancev se je za nakup psa odločila, ker jih imajo radi oz. so si jih sami želeli. 23 % akentirancev se je za nakup psa odločilo, ker so si jih želeli otroci. Samo 3 % ljudi je psa kupilo za delo. Približno desetina anketiranih je izbrala odgovor drugo.

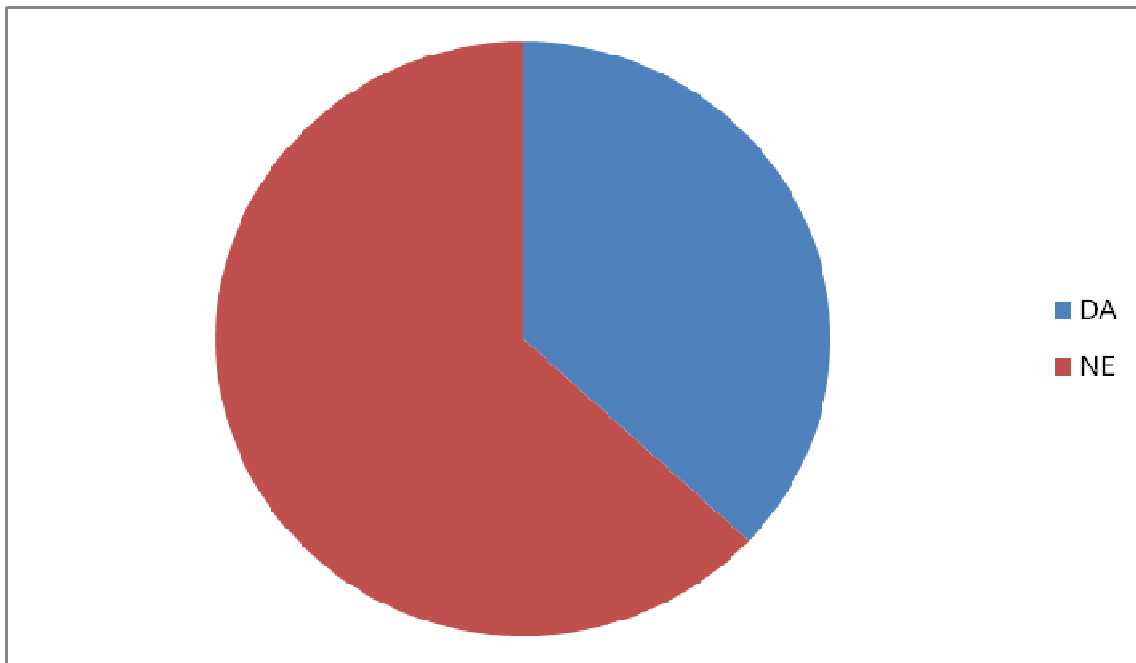
4.2.3 Kje ste kupili psa?

Graf 3: Kje ste kupili psa?

Več kot polovica ljudi (56%) je psa kupila od rejnika (seveda, pa vsi psi niso pasemski, med njimi so tudi mešanlki). Približno tretjina anketirancev (34%) je psa dobilo v dar. Le 10% ljubiteljev psov, se je odločilo, da vzamejo psa iz zavetišča. Na podlagi teh rezultatov vidimo, da se ljudje raje odločajo za nakup pri rejnikih (pri pasemskih psih so poznane značilnosti, pri mešančkih pa še vedno poznamo vsaj mamu), kot, da bi vzeli nepoznanega psa iz zavetišča.

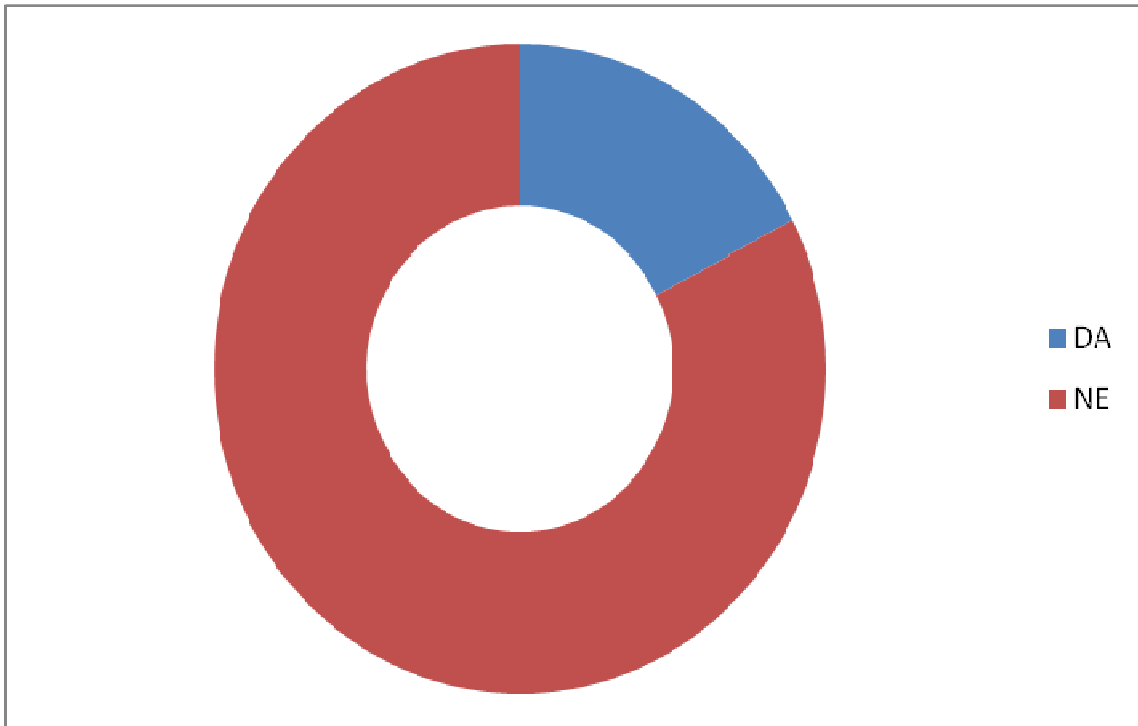
4.2.4 Ali ima vaš pes rodovnik?

Graf 4: Ima vaš pes rodovnik?

Približno dve tretjini (63%) anketiranih ima psa brez rodovnika, le 37% anketiranih oseb ima psa z rodovnikom.

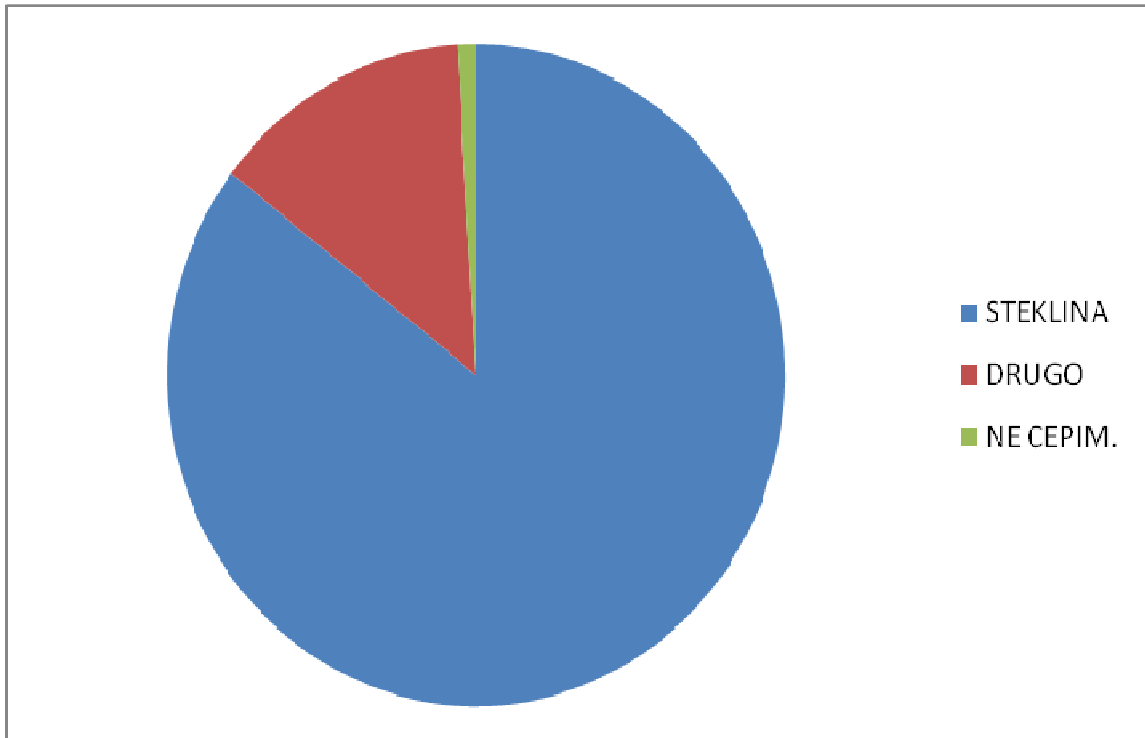
4.2.5 Ali ima vaš pes pogoste težave z zdravjem?

Graf 5: Ima vaš pes pogoste težave z zdravjem?

Nekoliko več kot tri četrtine lastnikov psov (82 %), nima s svojim psom zdravstvenih težav. Iz dodatnega vprašanja sem izbrala, da imajo predvsem pse mešančke, redki pa imajo pasemske pse. 18 % anketirancev je odgovorilo, da ima njihov pes zdravstvene težave (teh imajo več čistokrvni psi).

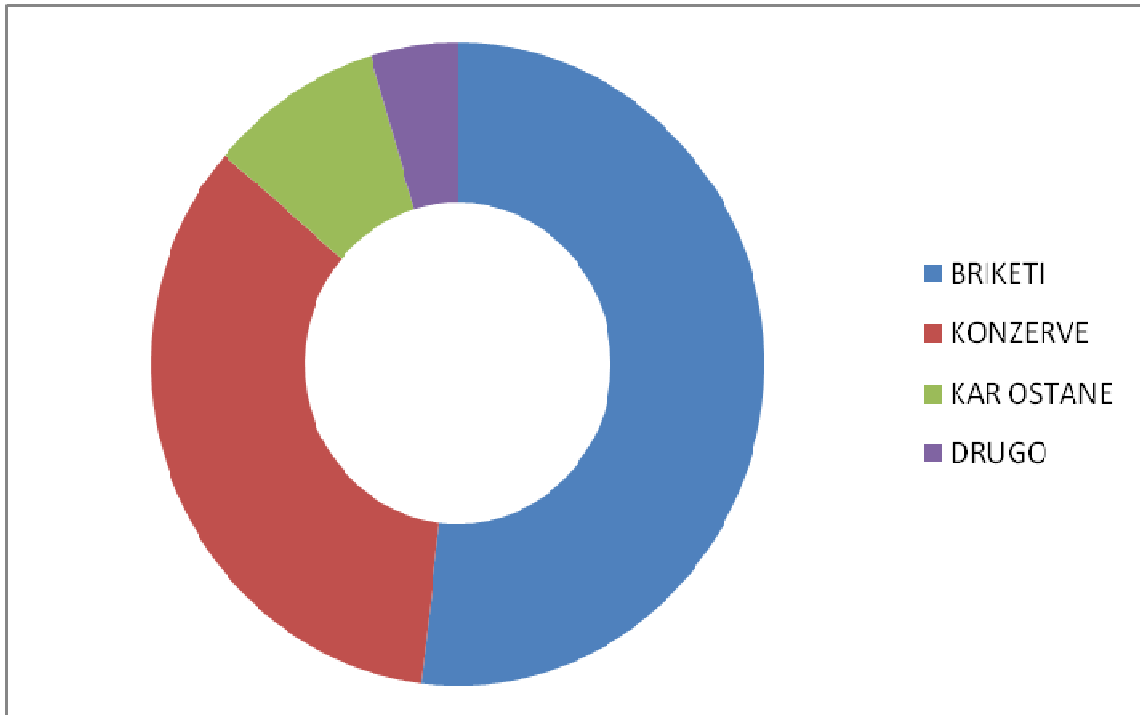
4.2.6 Proti čemu cepite psa?

Graf 6: Proti čemu cepite psa?

Večina (85 %) anketiranih svoje pse cepi le proti steklini, za katero je cepljenje pri nas obvezno za vse pse starejše od treh mesecev. 15% anketirancev jih poleg stekline cepi še za notranje zajedavce. Dva lastnika psa sta izbrala odgovor »ne cepim«. To me preseneča, ker je cepljenje organizirano na večih lokacijah, hkrati pa sta v prekršku.

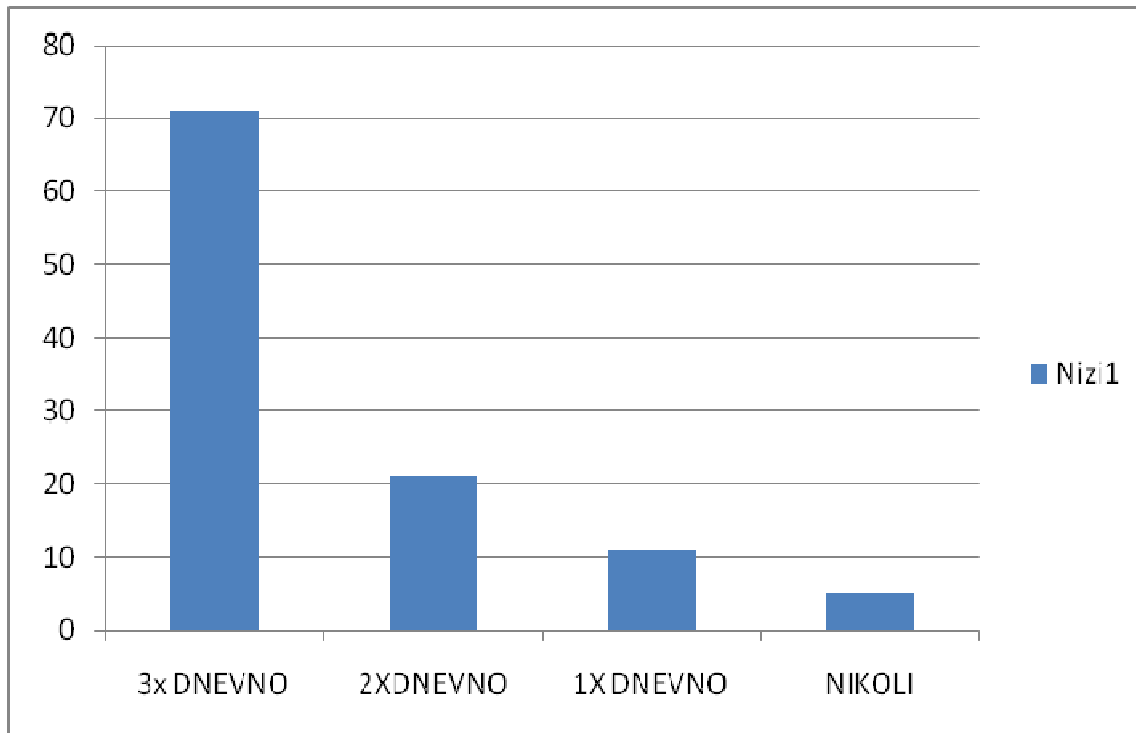
4.2.7 S čim hranite psa?

Graf 7: S čim hranite psa?

Iz rezultatov vidimo, da se lastniki večina odločajo za najlažji način hranjenja, to so briketi, saj je več kot polovica (51 %) anketirancev odgovorila, da hranijo psa z njimi. Približno ena tretjina (34 %) daje svojemu psu hrano iz konzerve. Nekaj je takih lastnikov (10%), ki psu dajejo ostanke kosila. Redki so lastniki (5 %), ki svojim psom hrano pripravljajo sami.

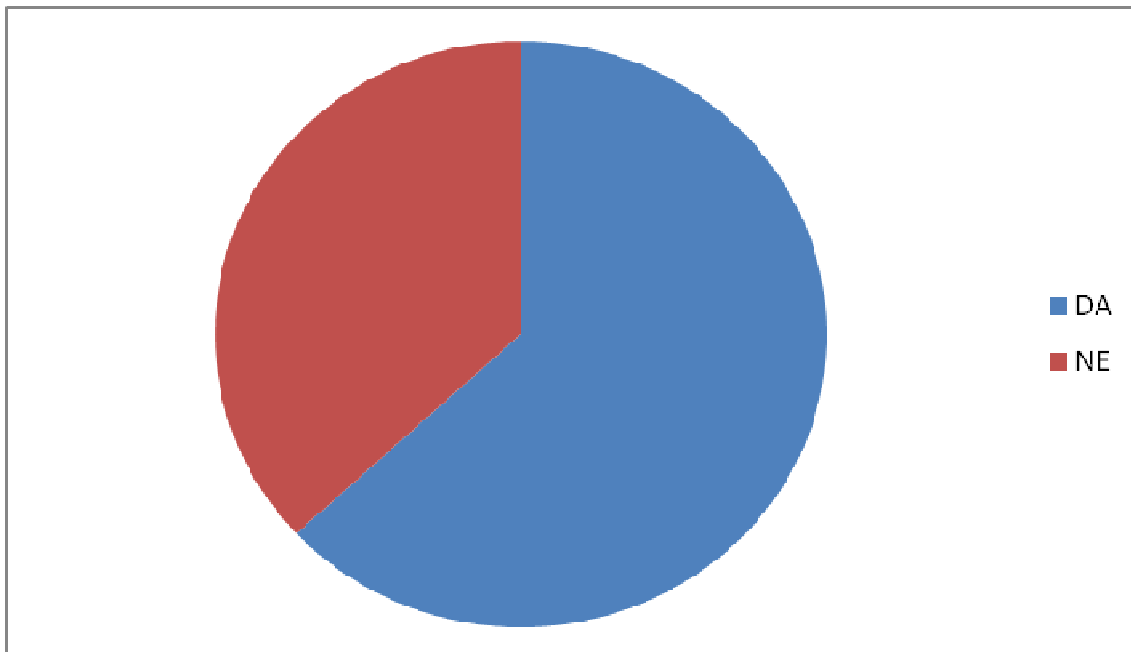
4.2.8 Kolikokrat na dan sprehajate psa?

Graf 8: Kolikokrat na dan sprehajate psa?

Kar (66 %) anketiranih je izbrala odgovor »3x dnevno«. To pomeni, da zelo lepo skrbijo za svoje hišne prijatelje. Večina teh anketirancev ima psa v stanovanju. Petina (20 %) anketirancev svoje pse sprehaja po dva krat na dan. Enkrat dnevno si za sprehod vzame čas 11 % lastnikov psov. Tisti, ki imajo hišo z vrtom (5%), lahko imajo psa ves čas spuščenega in ga sprehajajo zelo redko.

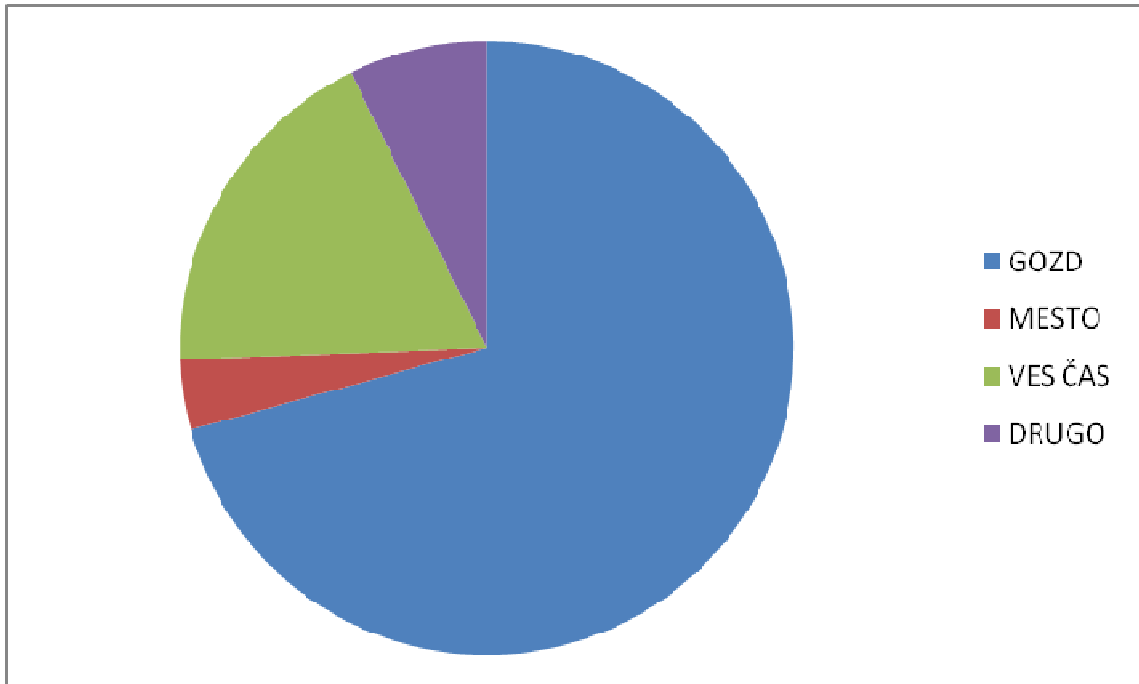
4.2.9 Ali imate psa na povodcu?

Graf 9: Ali imate psa na povodcu?

Približno dve tretjini (63 %) lastnikov ima svojega psa na povodcu, ko so na sprehodu z njim. Drugi odgovor »ne«, da psa nimajo na povodcu kadar so z njim na sprehodu, je izbralo 37% anketiranih.

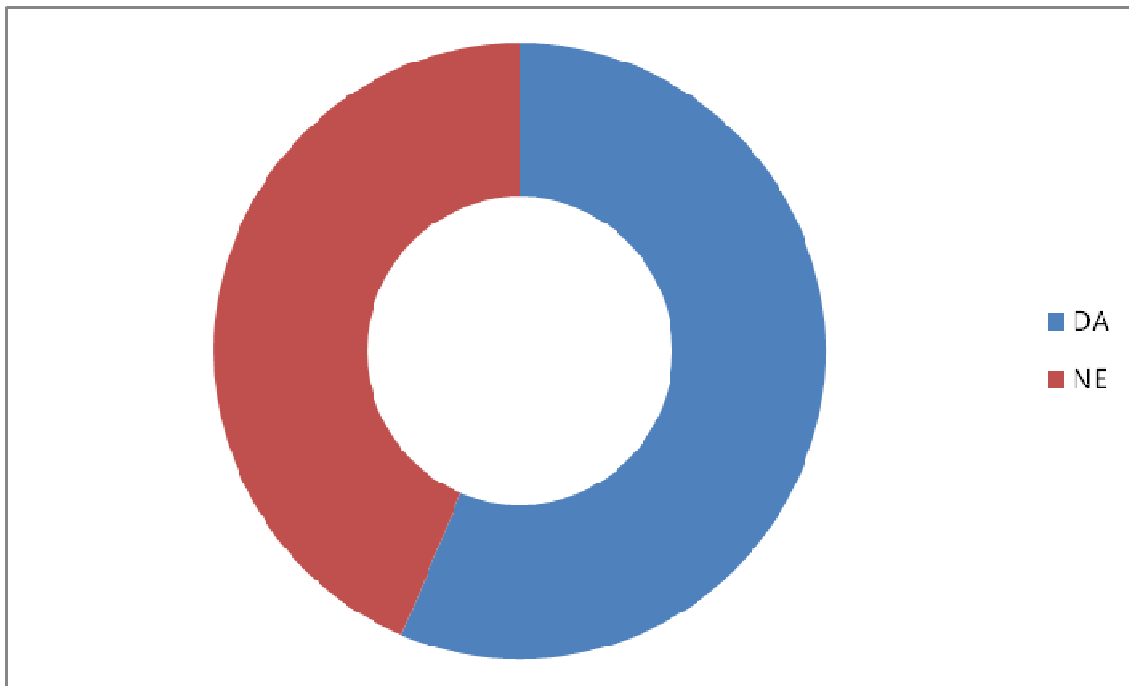
4.2.10 Kje spuščate svojega psa?

Graf 10: Kje spuščate svojega psa?

Največ anketiranih (71%) svojega psa spuščata le v gozdu ali na travniku. Nekateri lastniki (18%) imajo psa ves čas spuščenega (ti imajo pse zelo dobro zdesirane). V mestu imajo spuščenega psa redki lastniki (4%). 7% anketiranih je izbralo odgovor drugo.

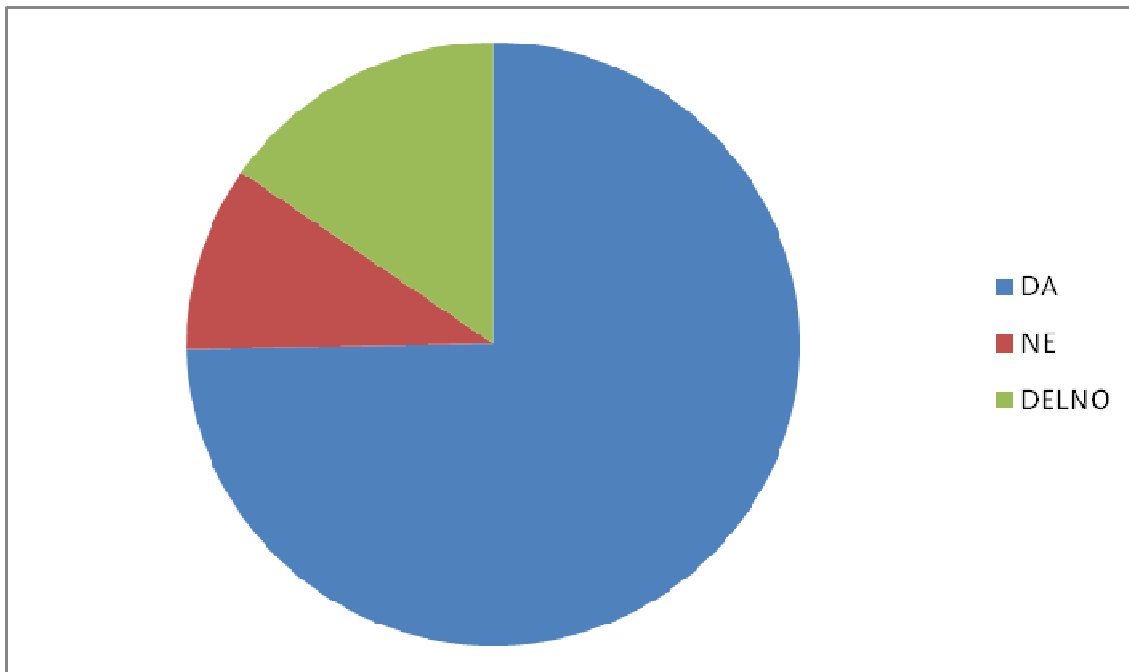
4.2.11 Ali gre pes z vami na dopust?

Graf 11: Gre pes z vami na dopust?

Malo več kot polovica anketiranih (58%) svojega ljubljénčka vzame s sabo na dopust. Nekaj manj kot polovica (42%) pa pustijo psa pri sorodnikih ali v pasjih hotelih.

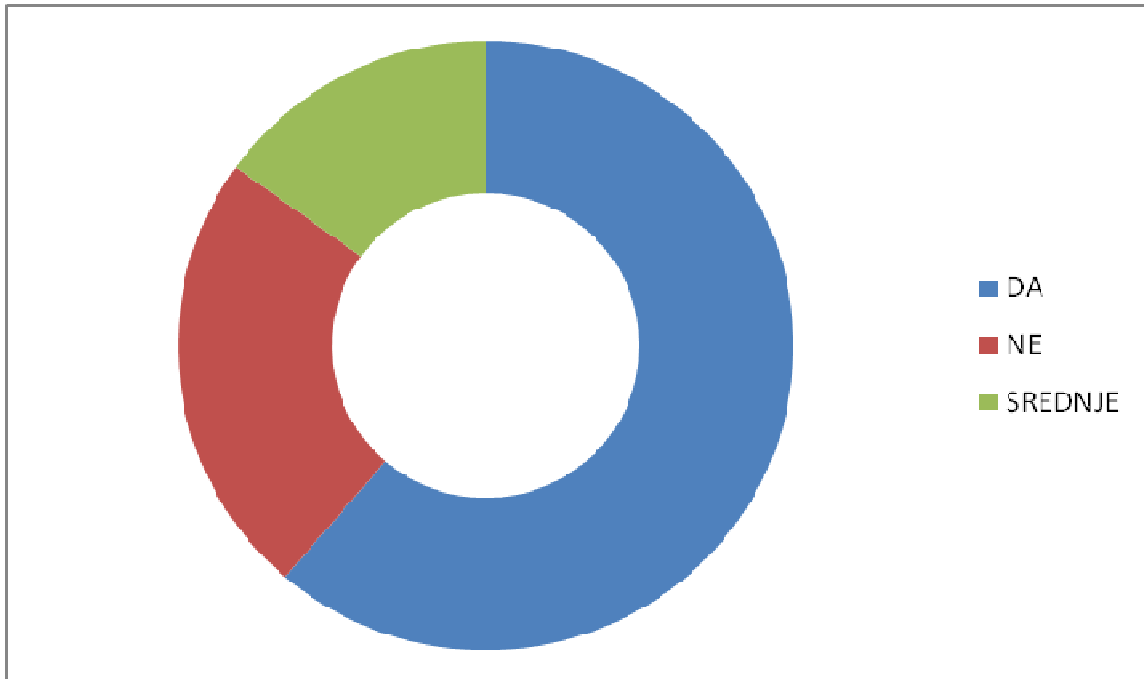
4.2.12 Ali je vaš pes socializiran?

Graf 12: Ali je vaš pes socializiran?

Približno dve tretjini anketiranih (75%) ima dobro izšolane in socializirane pse. S tem sem ugotovila, da se lastniki psov zavedajo svoje odgovornosti in so socializirali psa. Vendar se še vedno najdejo psi, ki niso socializirani (10 %). Po mnenju anketiranih je večina teh psov prepuščena samim sebi, saj imajo lastniki premalo časa za njih. 15 % anketirancev, pa je mnenja, da so njihovi psi delno socializirani (večina imajo težavo, da niso prijazni do drugih psov, živali ali ljudi).

4.2.13 Ali so psi na javnem območju lepo sprejeti?

Graf 13: Ali so psi na javnem območju lepo sprejeti?

Več kot polovica anketiranih (61%) se strinja, da je njihov pes na javnem območju dobrodošel in lepo ravnajo z njim. Vendar še vedno obstajajo ljudje in javna območja, ki niso tako prijazni do naših štirinožnih kosmatincev, s tem pa se strinja 24% anketiranih. 15% javnih mest pa je takšnih za katere se niso mogli opredeliti.

5. DISKUSIJA ALI RAZPRAVA

Psi nas spremljajo že tako rekoč od nekdanj, najprej so sami živel samostojno življenje v krdelu, nato pa je človek psa udomačil in tako s tem nadomestil njegovo krdelo. Kljub temu, da so psi ljubeča bitja, ki nam vedno stojijo ob strani in nam popolnoma zaupajo in nas brezpogojno ljubijo, mi zase ne moremo enako reči. Pse pogosto izkoriščajo le za pasje boje, dirke, za bogat izkupiček pri mladičih in razne druge grozote, ki si jih psi v svojem kratkem življenju ne zaslužijo doživeti. Vendar pa se razmere izboljšujejo, saj je vedno več zakonov o prepovedi mučenja psov, zato lahko psa lastniku, ki zanj ne skrbi dobro vzamejo, če pa je pes v kritičnem stanju pa lahko lastnika tudi aretirajo.

Pogost pojav na ulicah je pojav zapuščenega psa, vzrok za to pa je nepremišljen nakup. Vendar, je tudi teh psov k sreči vedno manj, saj so po zakonu sedaj vsi psi čepirani in s tem takoj najdejo lastnika. Ljudje pogosto, pred nakupom, ne razmislijo dobro kaj pomeni imeti psa. Ne zavedajo se da poleg ljubkovanja in igranja s psom, rabijo psa česati, kopati, redno obiskovati veterinarja, ne smemo pa pozabiti niti na obvezne sprehode večkrat na dan v kakršnem koli vremenu. Če pa imate psa zunaj ne pozabite na pokrito bivališče, kjer bo psu toplo in udobno, ter se bo lahko normalno premikal.

Ker psi predstavljajo vedno večji del našega življenja, jih ljudje pogosto vzamejo s seboj na potovanje, da jim delajo družbo ali pa ker enostavno ne vedo kam jih dati v tem času. Veliko ljudi pa se odloči, da psa v tem času prepusti v varstvu sorodnikov ali ga pustijo v pasjem hotelu.

Velik problem pa pogosto predstavlja socializacija psa, saj velikokrat vidimo pse, ki hočejo napasti drugega psa, v redkih primerih tudi človeka. Da se izognete neubogljivemu in napornemu psu že na začetku ko je pes star okoli 2-3 mesece poskrbite za vzgojo, saj so takrat njegovi možgani v polnem razvoju in si bo zato lahko hitreje in lažje zapomnil in naučil novih ukazov in trikov. Najboljša je pozitivna motivacija, kjer psa po vsakem uspešno izvršenem ukazu pohvalimo in ga nagradimo s priboljškom. Takšno učenje traja dlje, a pes se nauči in si ukaze zapomni in ti mu za vedno ostanejo v spominu, saj bo vedel da z vsakim narejenim ukazom razveseli lastnika. Veliko slabša je negativna motivacija, kjer lastnik s kaznijo uči psa in pes izvede ukaz le zato, da bi se izognil kazni. Problem pri negativni motivaciji – kaznovanje je lahko pri psih, ki so nagnjeni k agresiji. Z kaznovanjem bomo agresijo še bolj spodbujali. Pes mora vedeti kdo je gospodar in da mora ubogati, a ni potrebno, da mu to pokažemo z silo, saj dobro razumejo ukaze in vedo, če nekaj ni prav, četudi ne uporabljamo sile – tepeža.

Pri psih ima velik pomen prehrana. Psi potrebujejo prav tako kot ljudje zdravo in uravnoteženo prehrano, s katero v telo vnesejo zadostno količino hranljivih snovi, potrebnih za preživetje. Med najbolj priljubljene hrane spadajo briketi, sledijo pa jim konzerve. Briketi so najbolj priljubljeni zato, ker z njimi ni nikakršnega dela. Zavedati pa se moramo, da takrat pes potrebuje obvezno veliko pitne vode, saj se briketi napihnejo in psa žeja bolj kot po drugi hrani. Pogosto ljudje dajo psu kar hrano, ki ostane od kosila, vendar to zanj ni zdravo, saj je naša hrana preveč začinjena in mu lahko škoduje. Dobro se je izogibati tudi preveliki količini kosti.

6. ZAKLJUČEK

1. Hipoteza: Odnos psa in človeka se izboljšuje.

To hipotezo sem potrdila, saj se vedno več ljudi zaveda odgovornosti pri nakupu psa in je zato manj zapuščenih psov. Kljub temu se še najdejo ljudje, ki grdo ravnaajo s psom vendar pa je vedno več zakonov o ravnanju s psi in tako se njihov položaj izboljšuje. Tudi pri psih, ki nimajo zavednega lastnika, ga država prisili (kazni, odvzem psa...), da to postane.

2. Hipoteza: Ljudje v okolici dobro skrbijo za pse, jih redno sprehajajo in pazijo nanje.

Tudi to hipotezo sem potrdila, saj sem na podlagi odgovorov na anketah ugotovila, da ljudje pse sprehajajo po večkrat na dan. Dobro tudi pazijo nanje, saj jih ima večina ljudi na povodcih (zaradi strahu, da ne bi bilo kaj narobe; določeni zaradi zavedanja, kaj se lahko zgodi v primeru, da prosto tekajo okoli; določeni zaradi kazni, ...) spuščajo pa jih le v gozdu ali travniku in na lastnem vrtu. Tudi skrb za njih je dobra, kar so potrdili tudi nelastniki.

3. Hipoteza: Okolica pse lepše sprejema, saj je tudi za čiščenje bolj poskrbljeno.

To hipotezo sem delno potrdila. Res je, da okolica pse bolj sprejema, k temu so v veliki meri pripomogli tudi smetnjaki za iztrebke in druge pozornosti za čistejšje okolje, vendar ne povsod. Zaradi določenih nezavednih lastnikov psov (ne čistijo za njimi, imajo podivjane pse, ki prosto tekajo okoli), pade slaba luč na vse lastnike psov in pse.

4. Hipoteza: Večina psov je socializiranih in niso problematični za okolico.

To hipotezo sem potrdila, saj se lastniki več ukvarjajo s psi in njihovo vzgojo zato je tudi manj pritožb drugih ljudi. Ljudi se zavedajo kakšne so posledice in tudi finančne kazni, če pes koga poškoduje, naredi škodo... Zato imajo danes pse lepše vzgojene, da ni teh problemov.

5. Hipoteza: Ljudje se bolj premišljeno odločajo za nakup psa.

Tudi to hipotezo sem potrdila, saj se vedno več ljudi za nakup odloči iz ljubezni do psa pri tem pa se tudi zavedajo vseh skrbi, težav in tegob. Veliko jih pred nakupom dobro premisli ali bodo sposobni finančno skrbeti za psa, saj to ni mali zalogaj (sploh v blokkih, kjer se še dodatno plačuje za psa – voda, čiščenje), saj poleg hrane sodi zraven še strošek obveznega cepljenja. V preteklosti nato ni nihče pomislil, ker tudi kazni za kršitelje (mučenje, necepljenje, neprimeren prostor, zanemarjanje, ...) niso bile tako velike kot danes.

7. POVZETEK

Odnos med psom iz človekom se postopoma izboljšuje in je iz dneva v dan boljši. K temu odnosu je pripomogla boljša ozaveščenost ljudi in tudi denarne kazni za kršitelje. Ljudje se vedno bolj zavedajo, da so tudi psi živa bitja in zato lepše in bolje skrbijo za njih, jih vsak dan redno sprehajajo in jih ne izpostavljajo nevarnostim. Redno jih hranijo in jim priskrbijo primerno hrano, bivališče in poskrbijo, da imajo čisto pitno vodo.

Ljudje se vse več ukvarjajo s socializacijo in vzgojo psov zato so lepše vzgojeni in ne povzročajo težav. Zaradi tega jih okolica vedno bolj sprejema in psi so dobrodošli na vedno več javnih mestih. Lastniki psov bolj čistijo za njimi, hkrati pa je tudi bolje poskrbljeno, da lahko sčistijo – smetnjaki za iztrebke. Ljudje se vedno bolj zavedajo odgovornosti za psa, zato so njihovi nakupi bolj premišljeni in s tem je vedno manj zapuščenih psov (veliko pa je k temu pripomoglo čepiranje, saj takoj najdejo lastnika). Vedno manj je tudi nenadzorovanih brejosti, saj se veliko lastnikov, ki ne bo imelo mladičev odloči za sterilizacijo. K temu so veliko pripomogle tudi občine, ki občasno naredijo akcijo in delno pokrijejo stroške sterilizacije in kastracije.

8. ZAHVALA

Zahvaljujem se svoji mentorici Anastaziji Vrbovšek, ki mi je skozi celotno raziskovanje pomagala in mi stala ob strani, ter pogosto dodala svoje strokovno mnenje. Zahvaljujem se tudi učiteljici ga. Branki Mestnik za pomoč pri oblikovanju naloge in ga. Nadi Šilec za lektoriranje.

9. PRILOGE

9.1 ANKETA

Ta anketa je namenjena raziskovanju odnosa med psom in človekom. Ker me to zelo zanima bi vas iskreno prosila, da odgovorite na anketo, ki vam ne bo vzela dosti časa. Že vnaprej pa se vam zahvaljujem za vašo pomoč.

STAROST (obkrožite): 13-26 27-38 39-50 50-60 nad 60

1. Zakaj ste se odločili za nakup psa?

- a) Zaradi otrok
- b) Ste nasploh ljubitelj
- c) Za delo
- d) Drugo: _____.

2. Če ste se za nakup odločili zaradi otrok, vas prosim da nam navedete približen podatek koliko časa so za psa skrbeli otroci, preden je skrb prešla na vas: _____.

3. Kje ste kupili psa?

- a) V zavetišču
- b) Pri rejniku
- c) Drugo: _____.

4. Imate psa z rodovnikom? DA NE

-če ste obkrožili DA prosim na kratko napišite zakaj ste se odločili zanj:

_____.

5. Če ste psa vzeli v zavetišču, zakaj ravno tam?

- a) Ste hoteli rešiti enega (ali več) psa
- b) Imate raje mešance in ne psov z rodovnikom
- c) Drugo: _____.

6. Ima vaš pes pogoste težave z zdravjem? DA NE

(prosim da zraven še napišete pasmo psa)

- a) Pasma: _____.

7. Proti čemu cepite vašega psa?

- a) Proti steklini
- b) Drugo: _____.

8. S čim hranite svojega psa?

- a) Z briketi
- b) S konzervami
- c) Z hrano ki ste jo imeli za kosilo/večerjo itd.
- d) Drugo: _____.

9. Katera hrana od naštetih se vam zdi najprimernejša za vašega ljubljence? _____.
10. Ali je vaš pes že kdaj napadel drugega psa ali človeka? DA NE
- Kolikokrat: _____.
11. Veliko je tudi zapuščenih psov. Zakaj mislite da je tako:
a) Ljudje se psa naveličajo
b) Nimajo dovolj denarja za oskrbo
c) Jim pes pobegne od doma
d) Drugo: _____.
12. Danes , npr. lovske pse pogosto ne uporabljajo več za lov, imeli pa so jih le lovci, ampak zdaj jih imajo tudi drugi,ki imajo lovskega psa le kot navadnega ljubljence in ne lovskega psa. Kaj mislite kaj je krivo za ta preobrat?

_____.
13. Ali svojega psa pogosto sprehajate: DA NE
In kolikokrat na dan ga sprehajate: _____.
14. Je gibanje za psa pomembno? DA NE
Ocenite koliko od 1-10 (1-najmanj, 10-največ): _____
15. Ali imate svojega psa na povodcu? DA NE
16. Če ga spuščate, kje ga spuščate?:
a) Na travniku, v gozdu
b) V mestu
c) Imate več čas spuščenega psa
d) Drugo: _____.
17. Hodi vaš pes z vami na dopust? DA NE
- Ali hodi te v kampe in hotele kjer so psi dovoljeni? _____.
- Če ne hodi z vami, kdo v tem času skrbi zanj? _____.
18. Ste s svojim psom že kdaj obiskali
- Pasjo šolo: DA NE
- Razstavo: DA NE
19. Ali je vaš pes socializiran? Kako ste, ali kako bi rešili to težavo?

_____.
20. Ko psa vozite v avtu (če ga) kje se vozi? _____.
21. Menite da so v gostilnah, kampih prijazni do psov? DA NE
- Če menite da NE, ali to pogrēšate, bi to spremenili?
_____.

10. VIRI

1. <http://www.pesmojprijatelj.si/clanek/ob-prihodu-novega-kosmatega-sostanovalca-pomembni-napotki>
2. <http://www.pasja-sola.si/index.php/oskrba-psa>
3. <http://www.klinikaloka.com/prehrana-psa-klinika-loka.html>
4. <http://www.superpes.si/index.php/pravilen-odnos-do-psa>
5. <http://www.pesmojprijatelj.si/clanek/pespotovanje>
6. <http://www.pesmojprijatelj.si/clanek/pesokolica>
7. http://www.svijet-zivotinja.com/pravilna_prehrana_psa.html
8. <http://bajka.si/Index/Stran/5/osnovno-solanje-za-psa-pasji-ucenjaki>